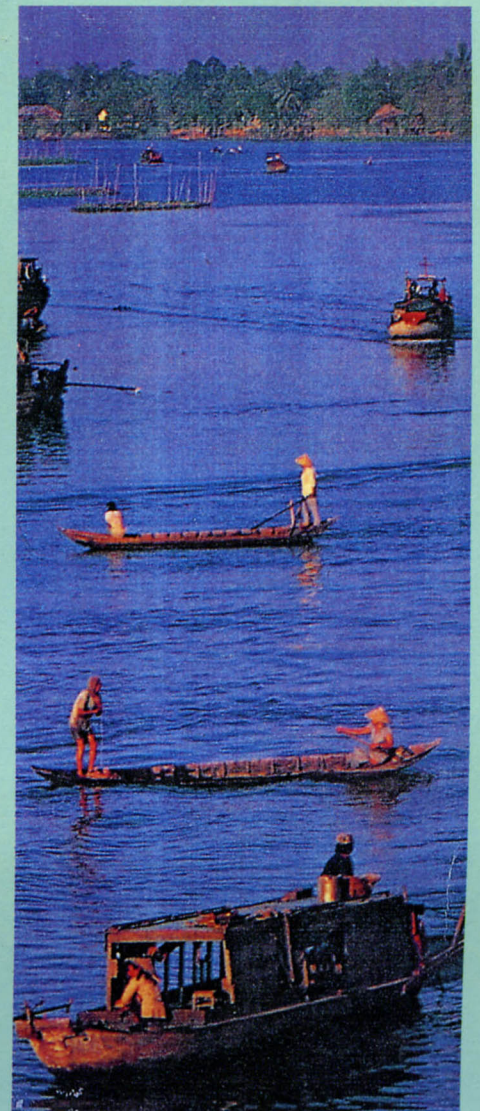

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือ ตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร
(Summary Report)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

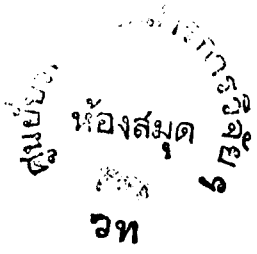
วท.

รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร
(Summary Report)

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือ
ตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

เสนอต่อ
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

โดย
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

009390

๑๒.๑๒

๑๑๐.๔

๙๙๗

๗.๑ ๓.๑. ๒๕๔๒

ที่ วว 5101/1120

30 เมษายน 2541

เรื่อง ขอส่งรายงานขั้นสุดท้าย

เรียน ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

อ้างถึง หนังสือสัญญาจ้างที่ จ.138/2540 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2540

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. รายงานฉบับสมบูรณ์ จำนวน 100 ชุด
 2. รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหารฉบับภาษาไทย จำนวน 100 ชุด และ
รายงานฉบับภาษาอังกฤษ จำนวน 100 ชุด

ตามหนังสือสัญญาที่อ้างถึง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้มอบให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) จัดทำโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง นั้น

บัดนี้ วท. ได้จัดทำรายงานขั้นสุดท้าย (Final Report) พร้อมส่งมาด้วยนี้ และเมื่อรายงานได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจการจ้างเรียบร้อยแล้ว วท. ขอเบิกเงินงวดสุดท้าย จำนวน 340,000 บาท (สามแสนสี่หมื่นบาทถ้วน)

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายเกชา ลาวัลยะวัฒน์)

ผู้ว่าการ

กองบริการที่ปรึกษา

โทร.5791121-30 ต่อ 4406

โทรสาร 5791121-30 ต่อ 4406

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

๑๙๖ พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทร (๖๖) (๐๒) ๕๗๙๑๑๒๑-๓๐, ๕๗๙๕๕๑๕, ๕๗๙๐๑๖๐, ๕๗๙๘๕๓๓
โทรสาร (๖๖๒) ๕๖๑๔๗๗๑, ๕๗๙๘๕๓๓ เทล็กซ์ ๒๑๑๓๒ TISTR TH

คำนำ

เอกสารฉบับนี้ เป็นรายงานสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มประเทศอนุภาครุ่มแม่น้ำโขง จัดทำโดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) เพื่อเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ตามหนังสือสัญญาที่ จ.134/2540 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2540

รายงานสรุปย่อฉบับนี้ ประกอบด้วย ผลการศึกษาด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดทำข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ตามข้อกำหนดการศึกษา วท. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการกำกับดูแลและบริหารโครงการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตลอดจนทั้งได้นำประกอบการพิจารณาเพื่อการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะผู้ศึกษา วท.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง ในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) เป็นผู้ดำเนินการศึกษา ตามหนังสือสัญญาที่ จ.134/2540 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2540 นั้น ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือในการศึกษาและการสนับสนุนด้านต่างๆ อย่างดีจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในประเทศต่างๆ ของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ คือ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน (มณฑลยูนนาน) และประเทศไทย ทำให้รายงานฉบับนี้มีเนื้อหาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

คณะผู้ศึกษา วท. ขอขอบคุณหน่วยงานภาครัฐและเอกชนของประเทศต่างๆ ได้แก่ องค์กรท่องเที่ยว สถานกงสุล ที่ปรึกษาพาณิชย์และผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นอกจากนี้ วท. ใคร่ขอขอบคุณอย่างยิ่งต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่ได้ให้ความไว้วางใจในการดำเนินงาน รวมทั้งการประสานงานการดำเนินการและข้อคิดเห็นต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายภราดร พยัฒวิเชียร รองผู้ว่าการฝ่ายวางแผนและพัฒนา นายอัครพล พุกกะวัน ผู้อำนวยการกองวางแผนโครงการ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในประเทศต่างๆ ตลอดจนทั้งคณะทำงานกองวางแผนโครงการ ที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการดำเนินการ โครงการให้สำเร็จโดยสมบูรณ์

คณะกรรมการศึกษาโครงการ

รองผู้ว่าการฝ่ายวางแผนและพัฒนา	ประธานกรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายประสานแผนการท่องเที่ยว	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการตลาด	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายวางแผน โครงการและพัฒนา	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย หรือผู้แทน	กรรมการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย หรือผู้แทน	กรรมการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี หรือผู้แทน	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
ผู้แทนกรมเจ้าท่า	กรรมการ
ผู้แทนสถาบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงาน ททท.ภาคเหนือ เขต 2	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงาน ททท. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2.	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงาน ททท. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 4	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงาน ททท. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 5	กรรมการ
ผู้กำกับการกองประสานแผนภาครัฐบาล	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองสถิติและวิจัย	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองพัฒนาการตลาด	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองวิเคราะห์และติดตามผล	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองวารสาร	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานเวียงจันทน์	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์และฟื้นฟู	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองวางแผนโครงการ	กรรมการและเลขานุการ
หัวหน้างานวางแผน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะผู้ดำเนินการศึกษา

ที่ปรึกษาโครงการ

ดร. เกชา	ลาวัลยะวัฒน์	ผู้ว่าการ
นายไชยยุทธ	กลิ่นสุคนธ์	รองผู้ว่าการบริการ
นายประมุข	แก้วเนียม	ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ

ผู้จัดการโครงการ

นายสุชาติ สัยละมัย

ผู้ช่วยหัวหน้าโครงการ

นางศิริวรรณ อิศสระรี

งานศึกษากายภาพ

นายประมุข แก้วเนียม
นายสมศักดิ์ สุภรณ์รัตน์
ดร.มนตรี สุวรรณมนตรี
Dr.Lien Nguyen Duc

งานศึกษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

นายอนุชา เล็กสกุลคิลก
นายศิริ ครุฑถนอม
นายสมจิตร ชุ่มเชื้อ

งานศึกษาเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

นายเรืองเดช ศรีมูณี
นายเจดชัย นาคทิพวรรณ
นางศิริวรรณ อิศสระรี

งานศึกษาโครงสร้างพื้นฐานและชุมชน

นายอนุชา เล็กสกุลคิลก
นายมานพ อิศสระรี
นายศิริ ครุฑถนอม

งานศึกษาตลาดการท่องเที่ยว

นายเจดชัย นาคทิพวรรณ
นางศิริวรรณ อิศสระรี
นายไกรสร พริกทุ่ง

งานศึกษาองค์กรและกฎหมาย

นายสุชาติ สัยละมัย
นายสำเรียง เมฆเกรียงไกร
นายดำเนิน ทรัพย์ไพศาล

งานสนับสนุนโครงการ

นางละม่อม อินทรกำแหง
นางอวิฬ พรหมณพันธุ์
นางสาวฉันทยา สุวรรณปัทม์

งานประสานงานโครงการ

นางสาวฉันทยา สุวรรณปัทม์

สารบัญเรื่อง

	หน้า
ปกรอง	
จดหมายนำส่งรายงาน	
คำนำ	-ก-
กิตติกรรมประกาศ	-ข-
คณะกรรมการศึกษาโครงการ	-ค-
คณะผู้ดำเนินการศึกษา	-ง-
สารบัญเรื่อง	-จ-
สารบัญตาราง	-ช-
สารบัญรูป	-ซ-
1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ	-1-
2. สภาพทั่วไปของแม่น้ำโขง	-2-
3. การจัดช่วงลำน้ำเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง	-8-
4. แนวทางการพัฒนาท่องเที่ยว	-10-
4.1 ภาพการพัฒนา	-10-
4.2 วัตถุประสงค์การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง	-10-
4.3 นโยบายของการพัฒนาการท่องเที่ยว	-10-
5. แนวทางการพัฒนาแต่ละช่วงลำน้ำโขง	-10-
5.1 เส้นทางเชียงแสน-จันท	-12-
5.2 เส้นทางเชียงของ-หลวงพระบาง	-15-
5.3 เส้นทางเชียงคาน-สังคม	-19-
5.4 เส้นทางสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ	-22-
5.5 เส้นทางนครพนม-มุกดาหาร	-26-
5.6 เส้นทางโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงเตริง	-29-
6. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	-32-
7. ความร่วมมือการพัฒนาการท่องเที่ยว	-35-
8. คู่มือการลงทุน	-41-

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
9. แนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง	-42-
9.1 เรือนำเที่ยว	-42-
9.2 เรือยางล่องโขง	-44-
9.3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism)	-46-
10. การพัฒนาอาชีพและการมีส่วนร่วมของประชาชน	-47-
11. กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ	-48-
12. สรุปแผนงานโครงการ	-52-
13. ข้อเสนอแนะ	-57-

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 5-1	แนวทางการพัฒนาแต่ละช่วงลำน้ำ	-11-
”	6-1 ข้อเสนอการปรับปรุงความพร้อมด้านการท่องเที่ยวในเส้นทาง	-33-
”	6-2 เส้นทางการบินเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่	-34-
”	7-1 ข้อเสนอค่านโยบาย กฎหมาย และความร่วมมือ	-36-
”	7-2 มาตรการการเข้าเมืองในพื้นที่ท่องเที่ยว Visa Free Zone	-39-
”	11-1 การจัดขั้นตอนการพัฒนา	-51-
”	12-1 แผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง	-52-

สารบัญรูป

		หน้า	
รูปที่	2-1	ลักษณะกายภาพทั่วไปของแม่น้ำโขง	-3-
”	3-1	เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงและโครงการท่องเที่ยวในภูมิภาค	-9-
”	5-1	เส้นทางและโครงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงเชียงแสน-จังหวัด	-14-
”	5-2	เส้นทางและโครงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง ช่วงเชียงของ-หลวงพระบาง	-17-
”	5-3	เส้นทางและโครงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง ช่วงเชียงคาน-สะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ	-20-
”	5-4	โครงการเส้นทางท่องเที่ยวเลียบริบโขงเส้นทางเชียงคาน-สังคม	-21-
”	5-5	เส้นทางและโครงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง ช่วงสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ	-23-
”	5-6	โครงการเส้นทางท่องเที่ยวเลียบริบโขงเส้นทางสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ	-24-
”	5-7	เส้นทางและโครงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงหนางคาย-มุกดาหาร	-27-
”	5-8	โครงการเส้นทางท่องเที่ยวเลียบริบโขงเส้นทางนครพนม-มุกดาหาร	-28-
”	5-9	เส้นทางโครงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง ช่วงโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงเดริง	-30-
”	7-1	บริเวณจุดผ่านแดนถาวร	-40-
”	9-1	ภาพแนวความคิดการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเรือยาง “ล่องโขง”	-45-
”	11-1	กระบวนการพัฒนาข้อตกลงความร่วมมือการท่องเที่ยว ทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง	-48-

สรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ

สืบเนื่องจากการลงนามร่วมกันในความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภาครวมแม่น้ำโขง ได้แก่ จีน (มณฑลยูนนาน) ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม การท่องเที่ยวประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภาคด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การให้การอบรมในด้านการบริการท่องเที่ยว การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันและการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงและเป็นจุดเด่น เนื่องจากได้สังเกตเห็นว่าประเทศไทยสามารถที่จะเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคอินโดจีนเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวด้วยกันได้ทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ

นอกจากนี้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางสำคัญว่าในการพัฒนาพื้นที่และชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ ควรที่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่อนุภาคและพื้นที่ชายแดน ได้แก่ พื้นที่ภายใต้ความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย พื้นที่ภายใต้ความร่วมมืออนุภาครวมแม่น้ำโขง พื้นที่ภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุทวีป โดยการพัฒนาความร่วมมือด้านการค้าการลงทุน และยังได้กำหนดกลุ่มพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่ระดับอนุภาค กลุ่มจังหวัด และเมืองชายแดน ภายใต้ความร่วมมืออนุภาครวมแม่น้ำโขง 6 ประเทศรวมทั้งพื้นที่ 25 ลุ่มน้ำทั่วประเทศ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าพื้นที่ในกลุ่มอนุภาครวมแม่น้ำโขงมีแนวโน้มที่จะมีการขยายตัวสูงขึ้น มีการลงทุนมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นภาคอุตสาหกรรมบริการที่สามารถดำเนินการได้ทันที ด้วยเหตุนี้ทำให้ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) เห็นความสำคัญ จึงได้จัดทำโครงการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกในอนุภาครวมแม่น้ำโขงขึ้น เพื่อสร้างความร่วมมือด้านการตลาดท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศกลุ่มแม่น้ำโขง พัฒนาทักษะการประกอบการทางการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิก พัฒนาความรู้ด้านการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สนับสนุนด้านการเงินให้ประเทศสมาชิกทำการศึกษาเพื่อวางแผนด้านการท่องเที่ยวและประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน และจากเหตุผลดังกล่าวทำให้องค์กรทั้งของภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจที่จะจัดทำโครงการท่องเที่ยวตามเส้นทางแม่น้ำโขง เพื่อเป็นการเสนอรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ จะเห็นได้จากจังหวัดอุบลราชธานีและเชียงรายมีโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามลำน้ำโขงสุดแดนสยามและบริษัททัวร์ต่างๆ มีรายการนำเที่ยวทางเรือตามลำน้ำโขง ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวตามเส้นทางแม่น้ำโขงดังกล่าวสามารถเป็นไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เต็มรูปแบบและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆ จึงควรที่จะมีการศึกษาจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงจัดให้มีโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง และมอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยทำการศึกษา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1) เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลในระบบโครงข่ายทางการท่องเที่ยวทางน้ำในกลุ่มแม่น้ำโขงที่สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวบนฝั่งในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง รวมทั้ง ศักยภาพโอกาสความเป็นไปได้และข้อจำกัดทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวของกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

2) เพื่อวางกรอบหรือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามเส้นทางแม่น้ำโขงที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริงในการนำไปสู่การปฏิบัติและไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

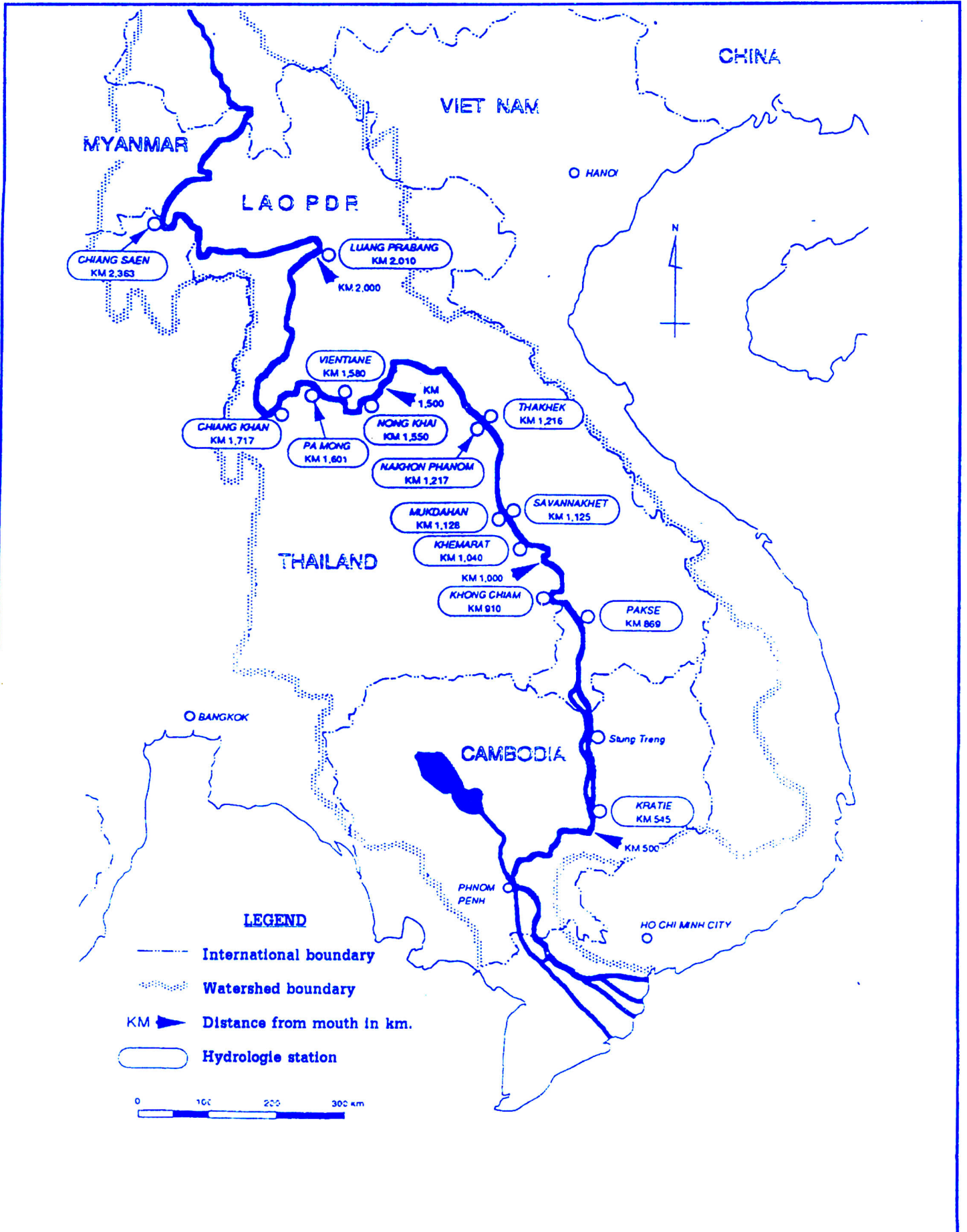
3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนของแต่ละประเทศที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่โครงการ อันจะนำไปสู่การจัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทางลุ่มแม่น้ำโขงของ ททท. ในกลุ่มประเทศอนุภาค

4) เพื่อศึกษาสู่ทางการลงทุนด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในรูปแบบดังกล่าวในจังหวัดต่างๆ ของประเทศที่อยู่ในพื้นที่ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงได้

สำหรับขอบเขตของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ บริเวณเส้นทางแม่น้ำโขงตั้งแต่มณฑลยูนนานของจีนผ่านเมียนมาร์ ลาว ไทย กัมพูชา จนถึงประเทศเวียดนามบริเวณทะเลจีนใต้ และบริเวณพื้นที่ 2 ฝั่งลุ่มแม่น้ำโขง

2. สภาพทั่วไปของแม่น้ำโขง

แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำระหว่างประเทศ ถือว่าเป็นแม่น้ำที่มีความยาวที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีความยาวเป็นอันดับที่ 12 ของโลก โดยต้นกำเนิดของแม่น้ำอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของที่ราบสูงทิเบตในเขตประเทศจีน ไหลผ่านมณฑลยูนนานของจีน เมียนมาร์ สปป.ลาว ไทย กัมพูชา และไหลลงทะเลจีนใต้ที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำภาคใต้ของประเทศเวียดนาม โดยมีความยาวตั้งแต่ต้นแม่น้ำถึงปลายแม่น้ำประมาณ 4,800 กิโลเมตร (กม.) ได้แบ่งแม่น้ำโขงออกเป็นแม่น้ำโขงตอนบน (แม่น้ำล้านช้าง) ความยาวประมาณ 2,400 กม. และแม่น้ำโขงตอนล่างความยาว 2,400 กม. ไปจรดสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงที่ทะเลจีนใต้ ของประเทศเวียดนาม ดังแสดงในรูปที่ 2-1 โดยทั่วไปบริเวณแม่น้ำโขงมีความหลากหลายในด้านกายภาพ ธรรมชาติ สังคมวัฒนธรรม การคมนาคมเพื่อการสัญจรทางน้ำ ดังนี้

รูปที่ 2-1 ลักษณะกายภาพทั่วไปของแม่น้ำโขง

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาครุ่มแม่น้ำโขง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

1) ช่วงแม่น้ำโขงตอนบน (แม่น้ำล้านช้าง)

แม่น้ำโขงนับตั้งแต่ กม.ที่ 2,363 ขึ้นไป ช่วงนี้เป็นแม่น้ำล้านช้าง ผ่านเมืองสำคัญๆ ของฝั่งเมียนมาร์ ได้แก่ เมืองเชียงทลา และหว่านเปิง สำหรับฝั่งลาว ได้แก่ เมืองเชียงกา และเมืองปิงเชียงก่อ เป็นต้น ช่วงนี้สามารถเดินเรือได้ โดยจากเชียงของไปยังเมืองจิ่งหง ระยะทางประมาณ 400 กม. บริเวณเชียงของ-เชียงแสน เคยมีประวัติการเดินทางของปลาบึกมาผสมพันธุ์แต่ไม่มีหลักฐานวิจัยทางวิชาการยืนยัน เนื่องจากเป็นช่วงที่แม่น้ำล้านช้างไหลผ่านเทือกเขาสูง จึงมีเกาะแก่งตามธรรมชาติอยู่เป็นระยะๆ

ทางเหนือขึ้นไปทางต้นน้ำ สามารถเดินทางด้วยเรือได้อีกเกือบ 300 กม. ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเขตประเทศจีน มณฑลยูนนาน มีเมืองท่าที่สำคัญ คือ เมืองซือเหมา และเมืองใหญ่คือ จิ่งหง (Jinghong) หรือที่รู้จักกันในนามเชียงรุ่ง ซึ่งอยู่ในแคว้นสิบสองปันนา ซึ่งสามารถเชื่อมโยงการเดินทางเรือได้ ถึงเมืองดาลี (Dali) แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจีน การคมนาคมช่วงนี้ผ่านสถานที่ท่องเที่ยว เช่น หาดสมอใหญ่ และสวนพฤกษชาติ เมืองเงินที่มีพรรณพฤกษชาติหลายชนิดของเขตร้อน (Tropical) ที่นำมาจากหลายประเทศ เช่น ต้นยางบราซิล เป็นต้น ในการศึกษาครั้งนี้ยังไม่มีข้อมูลปริมาณน้ำไหลและช่วงความกว้าง เนื่องจากไม่มีการสำรวจเผยแพร่

ช่วงแม่น้ำตอนบนนี้ ปัจจุบันมีโครงการปรับปรุงท่าเรือและร่องน้ำโดยก่อสร้างท่าเรือเสร็จแล้วที่จิ่งหง โครงการที่ Kuan Lei การปรับปรุงร่องน้ำ 18 แห่ง จากเมืองจิ่งหงลงมาถึงเชียงแสน ซึ่งร่องน้ำที่เป็นปัญหาส่วนใหญ่เป็นแม่น้ำโขงช่วงพรมแดนเมียนมาร์-ลาว

2) ช่วงแม่น้ำโขงตอนรอยต่อบน-ล่าง กม.ที่ 2363 ลงมาถึง กม. ที่ 1721

เป็นช่วงที่แม่น้ำโขงไหลผ่านประเทศสปป.ลาว ทั้งช่วง โดยผ่านเมืองวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของสปป.ลาว คือ หลวงพระบาง (กม. 2010) และอ.เชียงแสน จ.เชียงรายของประเทศไทย (กม. 2363) ช่วงทั้งหมดนี้แม่น้ำโขงผ่านเทือกเขาทั้ง 2 ฝั่ง มีลักษณะเป็นหุบเขาแคบๆ การใช้ที่ดินผสมระหว่างป่าการทำไร่เลื่อนลอย ป่าดิบ นาข้าวบริเวณใกล้ชุมชน เป็นต้น แม่น้ำโขงช่วงกม.ที่ 1772 (อ.เชียงคาน จ.เลย) มีปริมาณน้ำไหล 4,160 ลบ.เมตรต่อวินาที และมีช่วงความกว้างประมาณ 1 กม. ส่วนตอนเหนือขึ้นไปที่หลวงพระบาง (กม.2036) และที่ปากแบ่ง (กม.2188) มีปริมาณน้ำไหล 3,810 และ 3,170 ลบ.เมตรต่อวินาที และช่วงความกว้างของลำน้ำประมาณ 1 กม.และ 0.8 กม. ตามลำดับ การเดินทางโดยเรือจากจิ่งหงลงมาหลวงพระบางสำหรับเรือขนาด 30 ตัน สามารถทำได้ตลอดทั้งปี ส่วนเรือที่มีขนาด 150 ตัน สามารถสัญจรได้เฉพาะในฤดูฝน

3) ช่วงแม่น้ำโขงตอนล่าง กม.ที่ 1720 ลงมาถึง กม.ที่ 1221

บริเวณแม่น้ำโขงและสองฝั่งช่วงนี้จะมีทั้งช่วงแม่น้ำผ่านภูเขา การใช้ที่ดินผสมสองฝั่งมีสภาพป่าไม้ไผ่ สวนผลไม้ ป่าดิบชื้น นาข้าว พื้นที่ทำไร่ และหมู่บ้านต่างๆ และเมืองใหญ่ ได้แก่ หนองคาย และ เชียงคานของไทย ที่กม. 1550 และ 1717 ตามลำดับ ส่วนของสปป.ลาว ได้แก่ เวียงจันทน์ อันเป็นเมืองหลวงและเมืองธุรกิจที่สำคัญที่สุดของสปป.ลาว ในสถานีวัดหามอง กม.ที่ 1651 พบว่า มีปริมาณน้ำไหลขนาด 4,310 ลบ.เมตรต่อวินาที ช่วงกว้างของลำน้ำบริเวณนี้ประมาณ 1.6 กม.

ช่วงแม่น้ำนี้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ แก่งคุดคู้ ที่อำเภอเชียงคาน เป็นตลาดนักท่องเที่ยวไทยเป็นส่วนใหญ่ และแหล่งท่องเที่ยวเมืองนครเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นตลาดนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

4) แม่น้ำโขงตอนล่างช่วงจาก กม.ที่ 1220 ลงมาถึง กม.ที่ 1331

ลักษณะของกายภาพใกล้เคียงกันกับช่วงแม่น้ำที่ผ่านมา โดยช่วงนี้แม่น้ำโขงผ่านเมืองสำคัญ คือ นครพนมของไทยกับท่าแขกของสปป.ลาว ซึ่งบริเวณท่าแขก หากมองจากฝั่งไทยจะพบที่ราบสูงและเมืองท่าแขกที่สวยงามตามธรรมชาติ บริเวณฝั่งลาวช่วงนี้จะมีการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำน้ำเทิน 2 บริเวณตอนหน้าของที่ราบสูงนาไก (Na Kai Plateau) ซึ่งจะผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อขายให้ประเทศไทย เมื่อพัฒนาแล้วอาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมจากเดิมเพราะบริเวณอ่างเก็บน้ำและลำน้ำสาขามีภูมิทัศน์ที่สวยงาม

5) แม่น้ำโขงตอนล่างช่วงจาก กม.ที่ 1130 ลงมาถึง กม.ที่ 1041

แม่น้ำโขงช่วงนี้ผ่านเมืองสำคัญๆ ได้แก่ มุกดาหารของไทยและสะหวันนะเขตของสปป.ลาว สภาพทั่วไปของลำน้ำและสองฝั่ง มีลักษณะเป็นป่าเสื่อมโทรม นาข้าว ชุมชน และพื้นที่เกาะและหนองน้ำบางตอนเช่นเดียวกับช่วงที่ผ่านมา

6) แม่น้ำโขงตอนล่างช่วงจาก กม.ที่ 1041 ลงมาถึง กม.ที่ 871

บริเวณนี้เป็นพรมแดนระหว่างไทยกับ สปป.ลาว นับจากอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งแม่น้ำมูลของไทยไหลลงสู่แม่น้ำโขงเกิดเป็นแม่น้ำสองสี บริเวณ กม.ที่ 1040 เป็นที่ตั้งของอำเภอเขมราฐ ช่วงแม่น้ำโขงตอนนี้มีลักษณะการใช้ที่ดินผสมระหว่างป่าไม้ ผาหิน ป่าผสมนาข้าว และ ชุมชนสองฝั่งเป็นระยะๆ บางตอนเป็นพื้นที่เกาะและหนองน้ำ ที่สถานีวัดน้ำบ้านกุ่ม กม.ที่ 928 พบว่า ปริมาณน้ำไหลผ่านขนาด 8,520 ลบ.เมตรต่อวินาที ช่วงกว้างของลำน้ำใน กม. นี้ ประมาณ 1.6 กม.

7) แม่น้ำโขงตอนล่างช่วงจาก กม.ที่ 870 ถึง กม.ที่ 671

เป็นช่วงที่แม่น้ำโขงไหลผ่านแก่งที่ใหญ่ที่สุด ทำให้เกิดน้ำตกธรรมชาติบนลำน้ำที่เรียกว่าคอนพะเพ็ง (Khone Falls) ช่วงที่กว้างที่สุดของแม่น้ำโขงบริเวณนี้ประมาณ 7 กม. มีลักษณะเป็นน้ำมือแต่มีลักษณะแตกต่างกับบริเวณปากแม่น้ำ ชุมชนลาวทางใต้ที่แม่น้ำโขงไหลผ่านบางครั้งเรียกว่า คอนสะหงษ์ (Don Sahong) มีลักษณะเป็นเกาะใหญ่น้อย และชุมชนริมแม่น้ำ และมีเมืองใหญ่อยู่ที่ปากเซ (กม.870) ในแขวงจำปาสัก บริเวณ กม.ที่ 719 ที่คอนสะหงษ์ ซึ่งเป็นช่วงแก่งหนึ่งใกล้คอนพะเพ็ง มีปริมาณน้ำไหล 10,310 ลบ.เมตรต่อวินาที และช่วงความกว้างของลำน้ำประมาณ 1.3 กม. บริเวณแก่งดังกล่าว

แม่น้ำโขงช่วงเลขแก่งหลี่ตี หรือคอนพะเพ็งลงมา จะเข้าใกล้พรมแดนลาว-กัมพูชา บริเวณนี้มีระบบนิเวศที่น่าสนใจ คือระบบนิเวศของปลาซ่า (ชื่อท้องถิ่นลาว) หรือปลาโลมาน้ำจืด ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับปลาโลมาน้ำเค็ม การอยู่อาศัยของปลาโลมาน้ำจืดมีความซุกซมโดยมีการพึ่งพากับระบบนิเวศของสัตว์ปีกคือนก กล่าวคือ ปลาโลมาน้ำจืดนี้จะจับปลาแล้วโยนขึ้นไปบนอากาศ ให้นกโฉบเฉี่ยวจับเป็นอาหาร ความซุกซมของปลาโลมาทำให้น้ำแก่งหลี่ตีนี้ สันนิษฐานว่าเกิดจากคุณภาพน้ำที่ดีกว่าช่วงอื่นๆ เพราะน้ำแม่โขงมีคลื่นกระทบอย่างรุนแรงกับแก่ง ทำให้น้ำสัมผัสกับอากาศตลอดเวลา ซึ่งมีผลให้เกิดคุณภาพน้ำดีบริเวณดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การสัญจรทางน้ำระหว่างตอนเหนือแก่งหลี่ตีกับตอนใต้แก่งไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากเป็นแก่งขนาดใหญ่ อันมีผลต่อระดับน้ำทำให้น้ำระหว่างปากเซกับพนมเปญด้วย รวมทั้งผลที่เกิดจากตลิ่งพังและการตกตะกอนในร่องน้ำ ซึ่งเป็นการลดขีดความสามารถในการเดินเรือ

8) แม่น้ำโขงตอนล่างช่วง กม.ที่ 670 ลงมาถึง กม.ที่ 546

บริเวณ กม.ที่ 560 ณ สถานีวัด SAMBOR แม่น้ำโขงมีปริมาณน้ำไหลขนาด 13,950 ลบ.เมตรต่อวินาที ช่วงนี้มีความกว้างประมาณ 10 กม. ส่วนบริเวณ กม.ที่ 670 มีปริมาณน้ำ 13,710 ลบ.เมตรต่อวินาที ช่วงความกว้างของลำน้ำประมาณ 6 กม. กม.ที่ประมาณ 670 เป็นที่ตั้งเมืองยุทธศาสตร์ของกัมพูชา คือ เมืองสตรึงเตริง (Strung Treng) มีสนามบินอยู่ที่เมืองนี้เป็นหนึ่งในสี่สนามบินยุทธศาสตร์ที่สำคัญของกัมพูชา รองลงมาจากโปเซงตง (พนมเปญ) เสียมเรียบ พระตะบอง และกำปงโสม (สีหนุวิลล์) บริเวณนี้อยู่ใกล้เมืองรัตนคีรีของกัมพูชา ซึ่งควรจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) แต่ยังเป็นเพียงแนวความคิดเบื้องต้น ในทางปฏิบัติยังไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง

9) แม่น้ำโขงตอนล่างช่วง กม.ที่ 545 ลงมาถึง กม.ที่ 333

บริเวณ กม.ที่ 545 เป็นที่ตั้งของเมืองกระแจะ (Kratie) ของกัมพูชาอันเป็นเมืองศูนย์กลางระหว่างเวียดนามและกัมพูชาที่สำคัญ พื้นที่ 2 ฝั่งลำน้ำโขง กม.333-545 นี้ มีสภาพป่าบางตอน พื้นที่นาข้าวและพื้นที่ทำไร่ และป่าผสมสลับกันไป บริเวณส่วนนี้ทำนน้ำทะเลสาบกัมพูชา บริเวณ กม.ที่ 362 จากสามเหลี่ยมปากแม่น้ำมีปริมาณน้ำไหล 3,820 ลบ.เมตรต่อวินาที ช่วงความกว้างประมาณ 10 กม.

10) แม่น้ำโขงตอนปลายช่วง กม.ที่ 332 ลงไปถึงสามเหลี่ยมปากแม่น้ำทะเลจีนใต้

จากกิโลเมตรศูนย์ ณ บริเวณปากแม่น้ำโขงไหลลงทะเลจีนใต้ ประเทศเวียดนามจนถึง กม.ที่ 332 บริเวณใกล้แม่น้ำสาย Tonle Sap บริเวณนี้มีสภาพชัดเจนทางธรรมชาติคือ บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำในประเทศเวียดนามและทะเลสาบน้ำจืดของกัมพูชา (Great Lake) ซึ่งบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำมีสภาพธรรมชาติ และนิเวศวิทยาที่น่าสนใจคือ เป็นพื้นที่ป่าชายเลนบางบริเวณ แต่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพาะปลูกบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ซึ่งมักเผชิญกับการรุกตัวของน้ำทะเล นอกจากนี้ยังเป็นบริเวณที่น่าสนใจทางด้านสังคมวัฒนธรรมของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำนี้ จุดสนใจทางด้านกายภาพ คือ สภาพนิเวศพิเศษของทะเลสาบกัมพูชา ซึ่งมีความยาวกว่า 100 กม. และความกว้าง 10-30 กม.ประกอบด้วย พื้นที่ผืนทะเลสาบ บริเวณหนองน้ำสะวันนา พื้นที่ป่าไม้ท่วมถึง พื้นที่ป่าเสื่อมโทรม พื้นที่ทำไร่และนาข้าวและชุมชนบริเวณนี้เป็นแหล่งปลาน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ระบบนิเวศพิเศษทะเลสาบแกมพูชา (Great Lake) ประกอบด้วย ป่าไม้ชุ่มน้ำ เดิมเคยมีปรากฏรอบๆ ทะเลสาบประมาณ 1 ล้านเฮกเตอร์ ปัจจุบันเหลืออยู่เพียงประมาณร้อยละ 36 นอกจากนี้ยังมีลักษณะของระบบนิเวศสัตว์น้ำจืดในทะเลสาบและตามลำน้ำ Tonle Sap ซึ่งมีปลาไม่มีเกล็ดและปลามีเกล็ดอยู่เกือบ 880 ชนิด ปลาเหล่านี้มีการโยกย้ายเข้าสู่แม่น้ำโขงทำให้ปลาในลำน้ำโขงมีจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังมีพืชพรรณและสัตว์ต่างๆ เช่น นกที่หายาก เช่น Myceteria Cinerea กวาง Cervus eldi และ Benteng (Bos javanicus) เป็นต้น

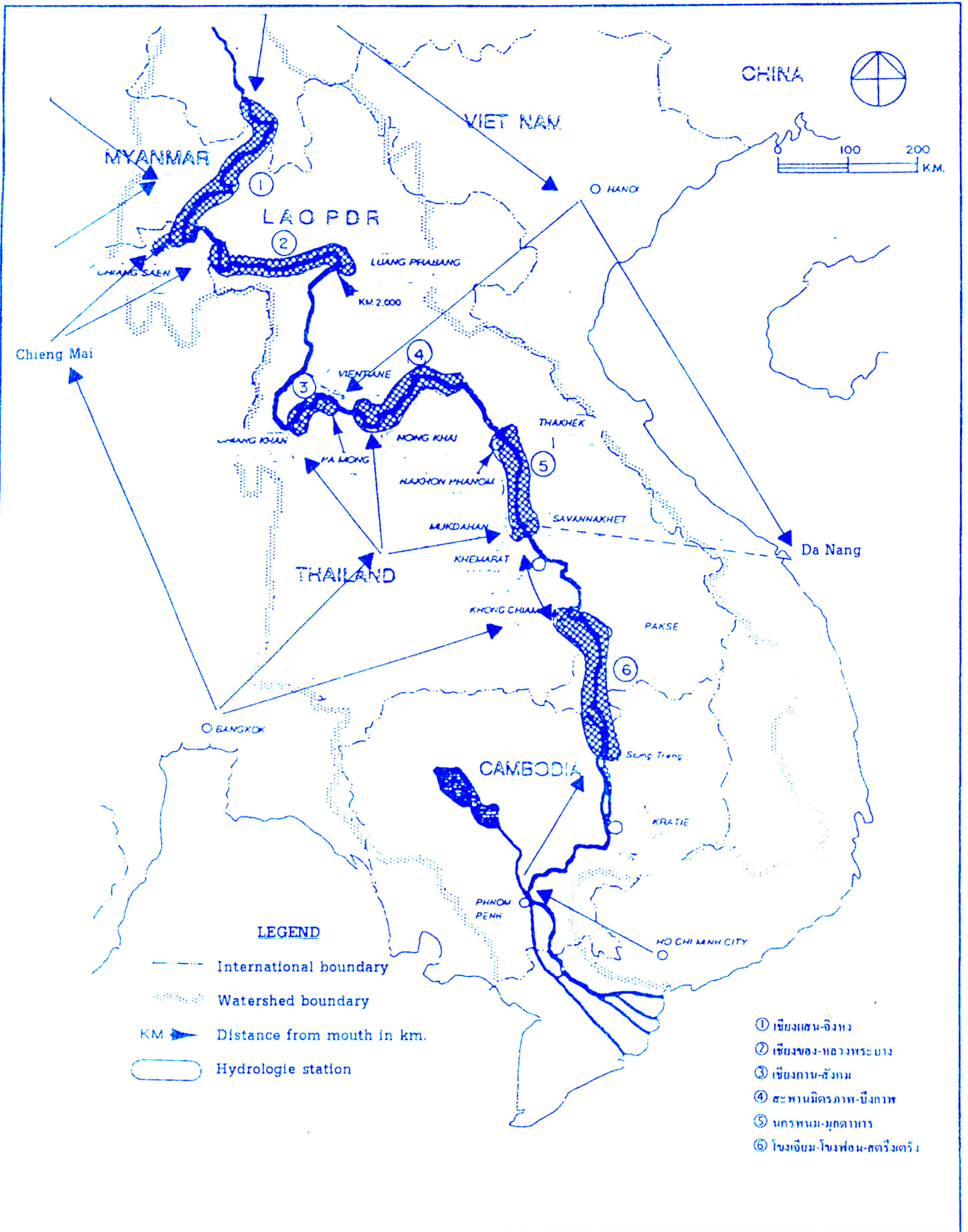
ในประเทศแกมพูชามีทะเลสาบและแม่น้ำที่สามารถใช้เป็นเส้นทางคมนาคมทางเรือเชื่อมกับแม่น้ำโขงได้ ระยะทางถึง 1,800 กม. สามารถเดินทางได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้สามารถเดินเรือจากเมืองหลวงพนมเปญ (ห่างจากทะเลจีนใต้ 330 กม.) สามารถเดินเรือได้ขนาด 2,000-3,000 ตัน และแม่น้ำ Bassac ซึ่งสามารถเดินเรือขนาดได้ 5,000 ตัน

สำหรับบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ที่ประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นอยู่ข้างอู่น้ำของประเทศเวียดนามนี้ มีเกษตรกรถึง 15 ล้านคน เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ระหว่างลำน้ำสาขาอื่นๆ ตอนปลายแม่น้ำโขงแล้ว มีแม่น้ำ Cuu Long ซึ่งแม่น้ำและคลองถูกขุดสร้างขึ้นเมืองศตวรรษที่ 19 เวียดนามได้ระดมแรงงานทำการขุดคลองสายหลัก เพื่อขนส่งสินค้าเกษตรจาก Ca Mau ไปถึงโฮจิมินห์ซิตี้ จนกระทั่งปี พ.ศ.2534 ที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำและโฮจิมินห์ซิตี้ มีการขนส่งสินค้าคิดเป็นร้อยละ 65 ของการขนส่งสินค้าทั้งหมด หรือประมาณ 9 ล้านตันโดยทางเรือ

3. การจัดช่วงลำน้ำเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง

จากผลการศึกษาเพื่อประเมินศักยภาพแม่น้ำโขงเพื่อการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ประกอบกับการพิจารณาโครงข่ายการท่องเที่ยวทางบก ดังนั้นในการคัดเลือกพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย สามารถจัดช่วงแม่น้ำโขงที่มีศักยภาพและสามารถนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวออกเป็น 6 เส้นทาง ดังแสดงในรูปที่ 3-1 ดังนี้

- 1) แม่น้ำโขงช่วงเชียงแสน-จันท
- 2) แม่น้ำโขงช่วงเชียงของ-หลวงพระบาง
- 3) แม่น้ำโขงช่วงเชียงคาน-ตั้งคม
- 4) แม่น้ำโขงช่วงสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ
- 5) แม่น้ำโขงช่วงนครพนม-มุกดาหาร
- 6) แม่น้ำโขงช่วงโขงเจียม-โขงพอน-สตริงค์

รูปที่ 3-1 เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงและโครงข่ายการท่องเที่ยวในภูมิภาค

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาคุ่มแม่น้ำโขง

4. แนวทางการพัฒนาท่องเที่ยว

4.1 ภาพการพัฒนา

การท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีความร่วมมือกันระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สร้างชื่อเสียงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจในภูมิภาคให้มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

4.2 วัตถุประสงค์การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง

การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีความดึงดูดใจมาใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน
- 2) เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มพูนความพึงพอใจในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- 3) เพื่อการจัดการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวแม่น้ำโขงที่สอดคล้องกับกิจกรรมด้านอื่นๆ

4.3 นโยบายของการพัฒนาการท่องเที่ยว

- 1) จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวพัฒนาร่วมกันในระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- 2) เน้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความต่อเนื่องจากการพัฒนาทางประวัติศาสตร์อันยาวนานของภูมิภาค
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

5. แนวทางการพัฒนาแต่ละช่วงลำน้ำโขง

การพัฒนาการท่องเที่ยวแต่ละช่วงลำน้ำโขงมีความเหมาะสมในการพัฒนาแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่างๆ แนวทางการพัฒนาแต่ละช่วง ดังแสดงในตารางที่ 5-1 ดังนี้

ตารางที่ 5-1 แนวทางการพัฒนาแต่ละช่วงลำน้ำ

แนวทางการพัฒนา เส้นทาง	รูปแบบการท่องเที่ยว	การพัฒนาการท่องเที่ยว	การพัฒนาการท่องเที่ยว	มาตรการรองรับ	การลงทุน
1) เชียงแสน-จันทอง	<ul style="list-style-type: none"> - การเดินทางท่องเที่ยวตลอดลำน้ำ - การเดินทางแบบผจญภัย - การผสมผสานการเดินทางไปยังจุดหมาย และการท่องเที่ยว - Eco-Tourism เฉพาะจุด 3 ในห้าเชียง - การเดินทางท่องเที่ยวตลอดลำน้ำ - การผสมผสานการเดินทางไปยังจุดหมาย และการท่องเที่ยว - การท่องเที่ยวเฉพาะจุด 2 ในห้าเชียง 	<ul style="list-style-type: none"> - จุดเริ่มต้นการเดินทาง (Gate Way) - ศูนย์กลางท่องเที่ยวช่วงกลางลำน้ำแบบ รีสอร์ท 1 แห่ง - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวและแวนิชในเส้นทาง - จุดเริ่มต้นการเดินทาง (Gate Way) - แหล่งท่องเที่ยวรองรับ 3 แห่ง แบบรีสอร์ท (ปากแบ่ง, ถ้ำตึง, ภาวะเจ้ามหาชีวิต) - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงร่วม 4 ประเทศ (ไทย-ลาว-พม่า-จีน) - VISA FREE ZONE ONE STOP SERVICE - ระบบรักษาความปลอดภัย - ข้อตกลงร่วม 2 ประเทศ (ไทย-ลาว) - ONE STOP SERVICE - ระบบรักษาความปลอดภัย - ข้อตกลงร่วม 2 ประเทศ (ไทย-ลาว) - Border Pass - ระบบรักษาความปลอดภัย - ข้อตกลงร่วม 2 ประเทศ (ไทย-ลาว) - Border Pass - ระบบรักษาความปลอดภัย - ข้อตกลงร่วม 3 ประเทศ (ไทย-ลาว-กัมพูชา) - VISA FREE ZONE/ONE STOP VISA - ระบบรักษาความปลอดภัย - องค์กรท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - การลงทุนธุรกิจเรือ - ที่พัก - การท่องเที่ยวแบบ ผจญภัย - พัฒนาคาชาด - ธุรกิจการเดินทางเรือ - ที่พัก - พัฒนาคาชาด - ธุรกิจการเดินทางเรือ - ตกาด - การท่องเที่ยวแบบ ผจญภัย - ลงทุนปรับปรุงธุรกิจการ เดินทางเรือ - พัฒนารีสอร์ท - พัฒนาคาชาด - ธุรกิจการเดินทางเรือ - พัฒนาคาชาด - ธุรกิจการเดินทางเรือ - ที่พัก - Eco-tourism - พัฒนาคาชาด 	
2) เชียงของ-หลวงพระบาง	<ul style="list-style-type: none"> - การท่องเที่ยวเฉพาะจุด - การท่องเที่ยวแบบผจญภัย - Eco-Tourism เฉพาะจุด 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงร่วม 2 ประเทศ (ไทย-ลาว) - Border Pass - ระบบรักษาความปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ธุรกิจการเดินทางเรือ - ตกาด - การท่องเที่ยวแบบ ผจญภัย
3) เชียงคาน-สังคม	<ul style="list-style-type: none"> - การท่องเที่ยวเฉพาะจุด - การท่องเที่ยวแบบผจญภัย - Eco-Tourism เฉพาะจุด 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงร่วม 2 ประเทศ (ไทย-ลาว) - Border Pass - ระบบรักษาความปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ธุรกิจการเดินทางเรือ - ตกาด - การท่องเที่ยวแบบ ผจญภัย
4) สะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งท่องเที่ยวเฉพาะจุด - การท่องเที่ยวชายแดน 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงร่วม 2 ประเทศ (ไทย-ลาว) - Border Pass - ระบบรักษาความปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ลงทุนปรับปรุงธุรกิจการ เดินทางเรือ - พัฒนารีสอร์ท - พัฒนาคาชาด
5) นครพนม-มุกดาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งท่องเที่ยวเฉพาะจุด - การท่องเที่ยวชายแดน 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงร่วม 2 ประเทศ (ไทย-ลาว) - Border Pass - ระบบรักษาความปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ธุรกิจการเดินทางเรือ - พัฒนาคาชาด
6) โขงเจียม-โขงพอน- สดริ่งคั้ง	<ul style="list-style-type: none"> - การเดินทางท่องเที่ยวตลอดลำน้ำ - Eco-Tourism - แหล่งท่องเที่ยวเฉพาะจุด 	<ul style="list-style-type: none"> - จุดเริ่มต้นการเดินทาง (Gate Way) - ศูนย์กลางการท่องเที่ยวช่วงกลางลำน้ำแบบ รีสอร์ท (1 แห่ง) - ระบบการเดินทาง - แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง 	<ul style="list-style-type: none"> - จุดเริ่มต้นการเดินทาง (Gate Way) - แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงร่วม 3 ประเทศ (ไทย-ลาว-กัมพูชา) - VISA FREE ZONE/ONE STOP VISA - ระบบรักษาความปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ธุรกิจการเดินทางเรือ - ที่พัก - Eco-tourism - พัฒนาคาชาด

5.1 เส้นทางเชียงแสน-จันทอง

1) แนวทางการพัฒนา

แม่น้ำโขงช่วงนี้เป็นเส้นทางทางท่องเที่ยวที่อยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยวของเชียงใหม่และเชียงราย ประเทศไทย เชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ และจันทอง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และเป็นเส้นทางเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวหลักคือเมืองเชียงแสนกับจันทอง ซึ่งเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวในกลุ่มเมืองเก่าห้าเชียง

ความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวนอกจากเป็นเส้นทางเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวหลักแล้ว ลำน้ำโขงช่วงนี้แคบและลาดชัน กระแสน้ำเชี่ยวและยังมีเกาะแก่งจำนวนมาก บางช่วงมีลักษณะเกือบเป็นน้ำตก ส่วนใหญ่ของลำน้ำไหลอยู่ในหุบเขาที่สลับซับซ้อน จึงทำให้มีทัศนียภาพที่สวยงามตื่นตาตื่นใจ และมีความระทึกใจเมื่อได้ลงเรือลลมหลิกไปตามโขดหิน ประกอบกับประชาชนที่อาศัยอยู่สองฝั่งลำน้ำมีประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ ในช่วงนี้แม่น้ำโขงไหลผ่านเป็นเขตแดน พื้นที่ของ 4 ประเทศ คือสาธารณรัฐประชาชนจีน สปป.ลาว สหภาพเมียนมาร์ และไทย

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในเส้นทางนี้สามารถพัฒนาตามรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวทางเรือตลอดเส้นทาง หรือเฉพาะช่วง รวมถึงรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในช่วงลำน้ำโขงที่มีความดึงดูดใจ คือช่วงที่มีกระแสน้ำไหลเชี่ยวและมีเกาะแก่งจำนวนมาก รวมทั้งการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวประสานกับการท่องเที่ยวทางบกเพื่อเพิ่มความพึงพอใจและดึงดูดใจโดยใช้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บทบาทด้านการท่องเที่ยวเมืองเชียงแสนและจันทองจะเป็นประตูสู่เส้นทาง และการท่องเที่ยวของภูมิภาค (Gate Way) และบริเวณสามเหลี่ยมทองคำของไทยจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางเรือในลำน้ำโขงช่วงนี้

เงื่อนไขการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกัน 4 ประเทศ ที่มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน คือ ไทย-ลาว-เมียนมาร์-จีน ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงควรได้รับการสนับสนุนจากทั้ง 4 ประเทศ ในการร่วมมือกันอำนวยความสะดวกการเดินทางของนักท่องเที่ยวและพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน แนวทางการพัฒนาความร่วมมือ มีข้อเสนอ ดังนี้

- (1) จัดทำข้อตกลงร่วมมือพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือลำน้ำโขงระหว่าง 4 ประเทศ
- (2) จัดทำข้อตกลงเขตพื้นที่ท่องเที่ยวพิเศษ หรือ VISA FREE ZONE บริเวณตั้งแต่สามเหลี่ยมทองคำไปจนถึงเมืองจันทอง

- (3) จัดทำข้อตกลงพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันในพื้นที่ ห้าเชียง ของทั้ง 4 ประเทศ ซึ่งเป็นกรอบทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือและการท่องเที่ยวทางบก

ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชียงแสน-จิ่งหง เนื่องจากเป็นเส้นทางค่อนข้างยาวใช้ระยะเวลาเดินทางมาก นอกจากจะพิจารณาจัดช่วงเส้นทางสั้นๆ ตามความเหมาะสมโดยใช้ท่าเรือเชียงแสนเป็นจุดเริ่มต้นเดินทางแล้ว ควรพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวจุดกึ่งกลางในเส้นทาง เพื่อการรองรับการเดินทาง เพื่อเป็นที่พักของการท่องเที่ยวทั้งในลำน้ำโขงและบนฝั่ง จากการศึกษาพบว่าบริเวณบ้านเชียงราบและเชียงกก ซึ่งอยู่ใกล้จุดที่แม่น้ำโขงมีลักษณะคล้ายน้ำตกที่เรียกว่า Tang salum the King of Rapids ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางระยะทางเชียงแสน-จิ่งหง พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวศูนย์กลางย่อยขึ้นมารองรับ เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงเชียงแสน-จิ่งหง และภาพโครงการท่องเที่ยว ดังแสดงในรูปที่ 5-1

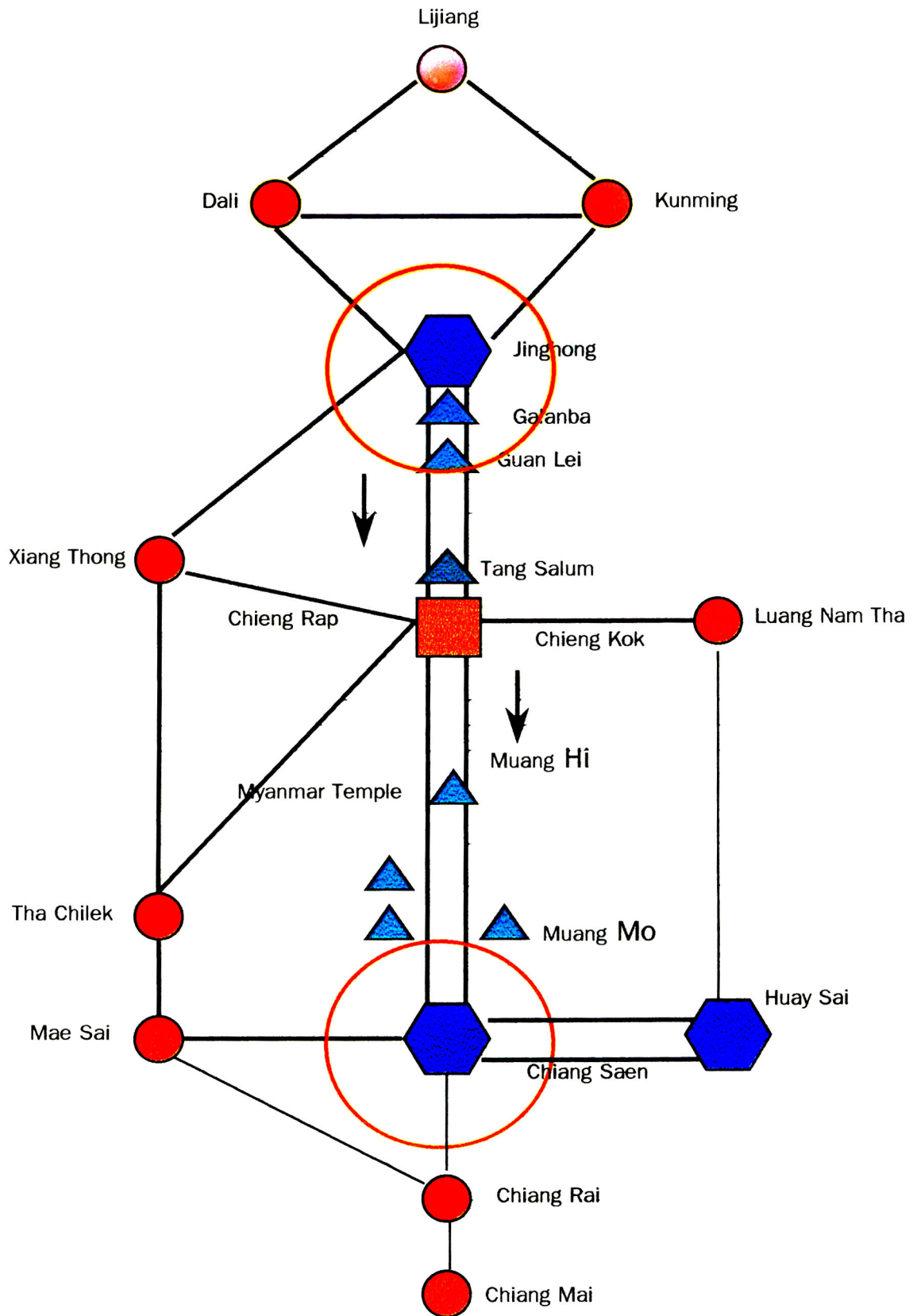
2) การปรับปรุงความพร้อม

การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือเส้นทางเชียงแสน-จิ่งหง ต้องปรับปรุงความพร้อมในด้านต่างๆ ขึ้นมารองรับ เนื่องจากในปัจจุบันมีความพร้อมเฉพาะตัวเมืองเชียงแสนและจิ่งหงเท่านั้น ส่วนความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในเส้นทางมีอยู่น้อยมาก จึงมีข้อเสนอ ดังนี้

- การจัดทำเครื่องหมายการเดินเรือตลอดเส้นทาง
- ระบบรักษาความปลอดภัยในเส้นทางเดินเรือ
- การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณจุดพักกลางทาง บ้านเชียงราบ/เชียงกก จากเมืองเชียงตุง/ท่าขี้เหล็ก เมียนมาร์ และหลวงน้ำทา สปป.ลาว
- พัฒนาพื้นที่บ้านเชียงกก/เชียงราบเป็นแหล่งที่มีที่พักและหมู่บ้านท่องเที่ยว โดยจัดแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ปรับปรุงระบบการอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน การเข้าประเทศเมียนมาร์ และ สปป.ลาว ที่ยังไม่มีจุดผ่านแดน
- จัดให้มีองค์กรร่วมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ระหว่างไทย-ลาว-เมียนมาร์-จีน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว
- จัดให้มีการศึกษาชั้นศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือ

3) เป้าหมายการตลาด

การท่องเที่ยวในเส้นทางนี้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวระดับกลางลงมา กลุ่มตลาดหลักของเส้นทางท่องเที่ยวนี้ กำหนดเป็นเป้าหมายไว้ 3 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ชาวจีน และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของไทยและจีน โดยเน้นการดึงนักท่องเที่ยวชาวจีนและนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของจีนเดินทางเข้ามาประเทศไทย โดยทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง

รูปที่ 5-1 เส้นทางและโครงข่ายการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงเชียงแสน-จิ่งหง

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาคุ่มแม่น้ำโขง

4) การพัฒนาความร่วมมือ

ในภาพรวมทั้ง 4 ประเทศ ควรจัดทำข้อตกลงพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ห้าเชียง ตามขอบเขตพื้นที่ คือ เมืองเชียงรุ่ง เชียงตุง เชียงราย เชียงใหม่ และเชียงทอง (หลวงพระบาง) และกำหนดให้การท่องเที่ยวทางเรือในเส้นทางเชียงแสน-จันทอง เป็นส่วนหนึ่งของความตกลงพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ห้าเชียง

ในระยะสั้นควรจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกำหนดเขตพื้นที่ท่องเที่ยวร่วมกันโดยใช้มาตรการเขต VISA FREE ZONE หรือเขตพื้นที่ท่องเที่ยวพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และจัดให้มีองค์กรความร่วมมือภาคเอกชนที่ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวของทั้ง 4 ประเทศ เพื่อการประสานและร่วมมือทางธุรกิจ

5) ภูทางการลงทุน

การลงทุนภาคเอกชนที่มีโอกาสเกิดขึ้นในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชียงแสน-จันทอง ได้แก่

- เรือนำเที่ยว ปัจจุบันมีเอกชนเข้ามาลงทุนอยู่บ้าง แต่ควรส่งเสริมการลงทุนที่รองรับนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มมากขึ้น รวมทั้งการจัดเรือท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวช่วงเส้นทางสั้นๆ
- เรือยacht สำหรับล่องโขงช่วงลำน้ำที่เหมาะสม
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจุดกึ่งกลางของเส้นทาง
- พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน เส้นทางแม่น้ำโขงผสมผสานกับบนฝั่ง
- ร้านอาหาร/ชายของที่ระลึก

5.2 เส้นทางเชียงของ-หลวงพระบาง

1) แนวการพัฒนา

ลักษณะแม่น้ำโขงในช่วงนี้ เริ่มต้นจากชายแดนไทย-ลาว เข้าไปในเขตแดนของ สปป.ลาว เป็นเส้นทางที่อยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยวของเชียงราย น่าน ในประเทศไทย ห้วยทราย อุดมไชย และหลวงพระบาง ของสปป.ลาว โดยมีจุดดึงดูดใจหลักคือเมืองหลวงพระบาง แม่น้ำโขง ช่วงนี้ส่วนใหญ่มีลักษณะแคบกระแสน้ำไหลเชี่ยว ผ่านหุบเขาที่สลับซับซ้อน ป่าไม้ยังอุดมสมบูรณ์ บางช่วงสามารถมองเห็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของไทย เช่น ภูชี้ฟ้า ในลำน้ำมีโขดหินที่มีรูปลักษณ์ต่างๆ รวมทั้งลักษณะแม่น้ำที่มีลักษณะธรรมชาติพิเศษ เช่น ก่อนถึงปากแบ่งลักษณะแม่น้ำ เป็นวงกลมโดยมีเกาะอยู่ตรงกลาง และบางช่วงที่ต้นคอนทรายลักษณะเป็นหาดทรายไปตามแนวชายฝั่ง จึงเพิ่มความดึงดูดใจตลอดการเดินทาง และเป็นลำน้ำช่วงที่มีการทำประมงปลาบึก ที่เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยว

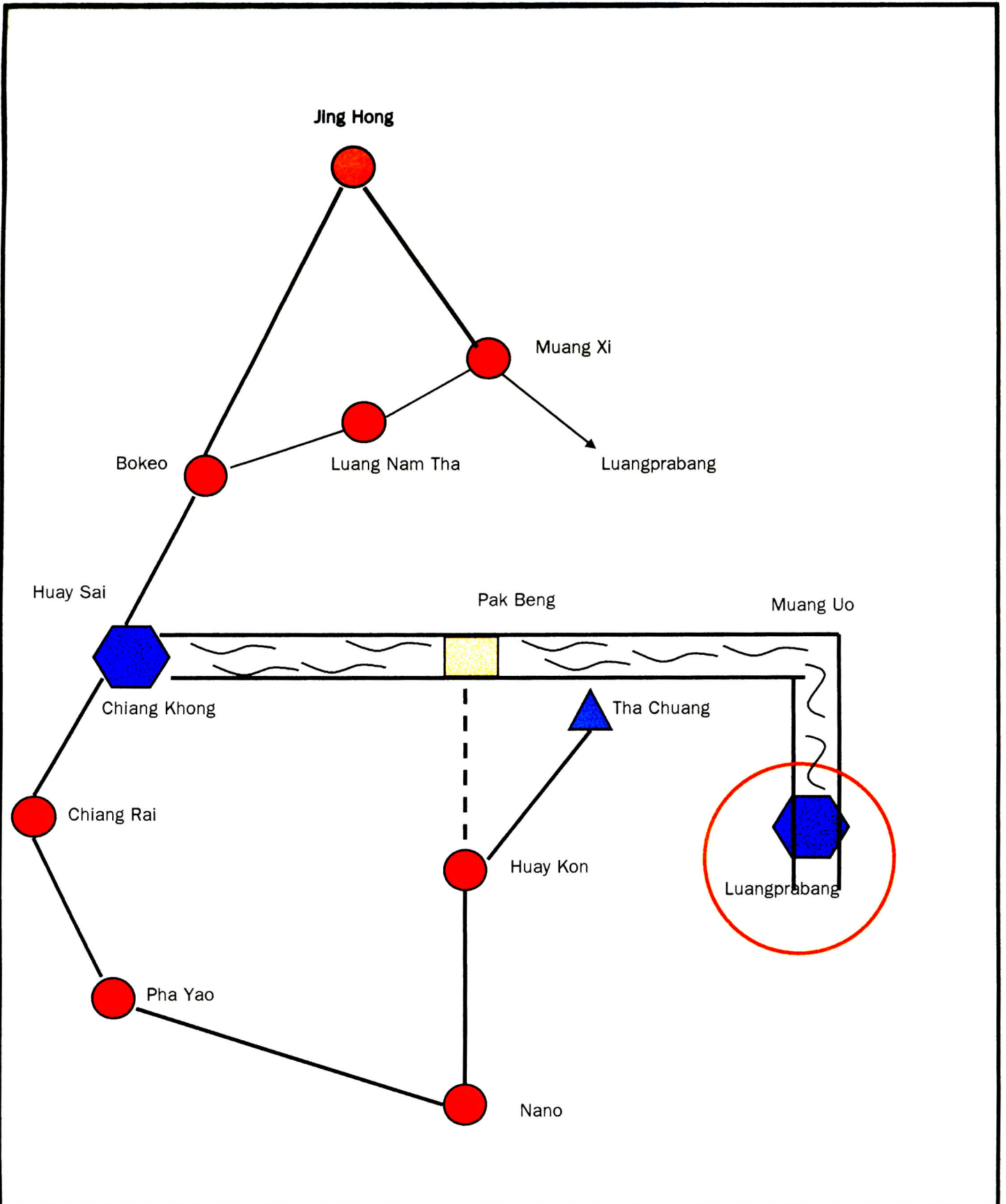
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเส้นทางนี้ กำหนดให้เชียงของเป็น Gate Way เข้าสู่ภูมิภาคผ่าน สปป.ลาว ซึ่งนอกจากจะเป็นเส้นทางเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวหลัก คือ เชียงรายของไทย และ หลวงพระบางของ สปป.ลาว แล้ว ยังสามารถพัฒนาเข้ากับโครงข่ายนักท่องเที่ยวของจังหวัดน่านที่เดินทางเข้ามาทางด่านห้วยโก๋น-น้ำเงิน และลงเรือในแม่น้ำโขงบริเวณท่าช่วง รวมทั้งรองรับนักท่องเที่ยวระดับกลางขึ้นไป ในบางช่วงสามารถจัดเป็นการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยเรือยาง “ล่องโขง” การจัดนำเที่ยวทางเรือผสมผสานกับเส้นทางบก หรือชมแหล่งท่องเที่ยวบนบกในจุดที่น่าสนใจ เช่น ชีวิตสัตว์น้ำซึ่งเป็นช่วงลำน้ำโขงที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยา โดยใช้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงเชียงของ-หลวงพระบาง และภาพโครงข่ายการท่องเที่ยว ดังแสดงในรูปที่ 5-2 ในเส้นทางท่องเที่ยวเสนอให้พัฒนาเกาะและชายฝั่งโขงเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบรีสอร์ต โดยจัดให้มีที่พัก และสิ่งบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จุดที่ควรมีการพัฒนาได้แก่ บริเวณพื้นที่ปากแบ่ง และเกาะเจ้ามหาชีวิต เป็นต้น

2) การปรับปรุงความพร้อม

เส้นทางนี้ยังมีการจัดการท่องเที่ยวน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับเส้นทางเชียงแสน-จังหวัด มีข้อเสนอการจัดการความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้

- เรือนำเที่ยว ปัจจุบันมีเอกชนเริ่มเข้ามาลงทุนเรือนำเที่ยว นักท่องเที่ยวเดินทางไปกับเรือสินค้าเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงต้องจัดให้มีบริการเรือนำเที่ยวในเส้นทางนี้เพิ่มขึ้น
- จัดทำเครื่องหมายเดินเรือ
- ปรับปรุงและพัฒนาเส้นทางถนนเชื่อมโยงในโครงข่ายจากอุ้มไผ่-ปากแบ่ง และ ห้วยโก๋น-ท่าช่วง
- จัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในการเดินเรือ
- พัฒนาพื้นที่บริเวณปากแบ่ง ท่าช่วงและเกาะเจ้ามหาชีวิตเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองรับ
- จัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในการเดินเรือ
- ปรับปรุงการผ่านแดนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่เชียงของ ห้วยทราย ปากแบ่ง และหลวงพระบาง
- จัดให้มีองค์กรรองรับความร่วมมือการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างไทย-ลาว ซึ่งอาจใช้องค์กรร่วมของพื้นที่ห้าเชียงที่จะพัฒนาขึ้น
- จัดให้มีองค์กรร่วมภาคเอกชน ไทย-ลาว เพื่อประสานงานและร่วมมือทางธุรกิจ
- จัดให้มีการศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยวเส้นทางเชียงของ-หลวงพระบาง
- จัดให้มีระบบประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนที่ใช้เรือขนาดเล็กในลำน้ำโขง เพื่อระมัดระวังและมีความปลอดภัยจากการเดินเรือนำเที่ยว และให้มีการประกันภัยเรือที่อาจเกิดอุบัติเหตุจากเรือนำเที่ยว

รูปที่ 5-2 เส้นทางและโครงข่ายการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงเชียงของ-หลวงพระบาง

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาคุ่มแม่น้ำโขง

3) เป้าหมายการตลาด

เส้นทางนี้สามารถพัฒนาให้รองรับนักท่องเที่ยวระดับกลางขึ้นไป โดยเฉพาะเรือควรว เป็นแบบมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ตลาดยุโรปที่นิยมเดินทางไปยังหลวงพระบาง นักท่องเที่ยวกลุ่มเอเชียและแปซิฟิก รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวจีนที่จะเข้ามาตามเส้นทางเชียงแสน-จันทน์

4) การพัฒนาความร่วมมือ

การพัฒนาการท่องเที่ยวในเส้นทางเชียงของ-หลวงพระบาง ในช่วงต้นของเส้นทางคือ บริเวณเชียงของมีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทยและสปป.ลาว และเกี่ยวข้องกับประเทศ สปป.ลาว เพียงประเทศเดียว เมื่อแม่น้ำโขงอยู่ในเขต สปป.ลาว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างกลไกความร่วมมือ ในระดับระหว่างประเทศและพื้นที่ ดังนี้

- จัดให้อยู่ใน โครงการความร่วมมือพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ห้าเชียง
- จัดตั้งองค์กรร่วมมือระดับท้องถิ่น ระหว่างแขวงและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง สำหรับของ ไทย ได้แก่ เชียงราย และน่าน ส่วนสปป.ลาว ได้แก่ แขวงหลวงน้ำทา บ่อแก้ว อุดมไชย และไซยบุรี
- พัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรภาคเอกชน ด้านการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง เส้นทางเชียงของ-หลวงพระบาง ระหว่างไทย-ลาว โดยจัดเป็นองค์กรร่วมภาคเอกชน เพื่อประสานงานและทำธุรกิจร่วมกัน
- องค์กรชาวยุโรปในลำน้ำโขง จัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนดำเนินการและช่วยเสริม การพัฒนาการท่องเที่ยวและรักษาผลประโยชน์ชาวยุโรปที่จะได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

5) คู่ทางการลงทุน

- จัดบริการธุรกิจเรือนำเที่ยวในเส้นทางเชียงของ-หลวงพระบางและช่วงสั้นๆ
- ให้บริการเรือยางแบบ “ล่องโขง” ให้บริการช่วงสั้นๆ ซึ่งสามารถจัดได้หลายช่วง
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบรีสอร์ท บริเวณปากแบ่ง ท่าช่วง ถ้ำดิ่ง (ปากอู) และเกาะ เข้ามหาชีวิต
- จัดนำเที่ยวและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้ลำน้ำโขงและแหล่ง ท่องเที่ยวบนฝั่ง
- ร้านอาหาร/สินค้าที่ระลึก บริเวณปากแบ่ง ท่าช่วงและถ้ำดิ่ง (ปากอู)
- การขนส่งนักท่องเที่ยวและบริการให้เช่ารถที่เชียงของ ปากแบ่ง ท่าช่วง และ หลวงพระบาง

5.3 เส้นทางเชียงคาน-สังคม

1) แนวทางการพัฒนา

แม่น้ำโขงช่วงนี้อยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยวภาคอีสานตอนบน โดยเฉพาะจังหวัดเลย และภาคกลางของประเทศ สปป.ลาว ได้แก่ แขวงเวียงจันทน์ สำหรับฝั่งไทย และอยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยวเส้นทางถนนเลียบริบโขง ที่มีศักยภาพเป็นเส้นทางท่องเที่ยว ดังนั้นเส้นทางท่องเที่ยวที่ขงในลำน้ำโขงจึงจะควบคู่กับโครงข่ายการท่องเที่ยวทางบกตามเส้นทางท่องเที่ยวเลียบริบลำน้ำโขงด้วย

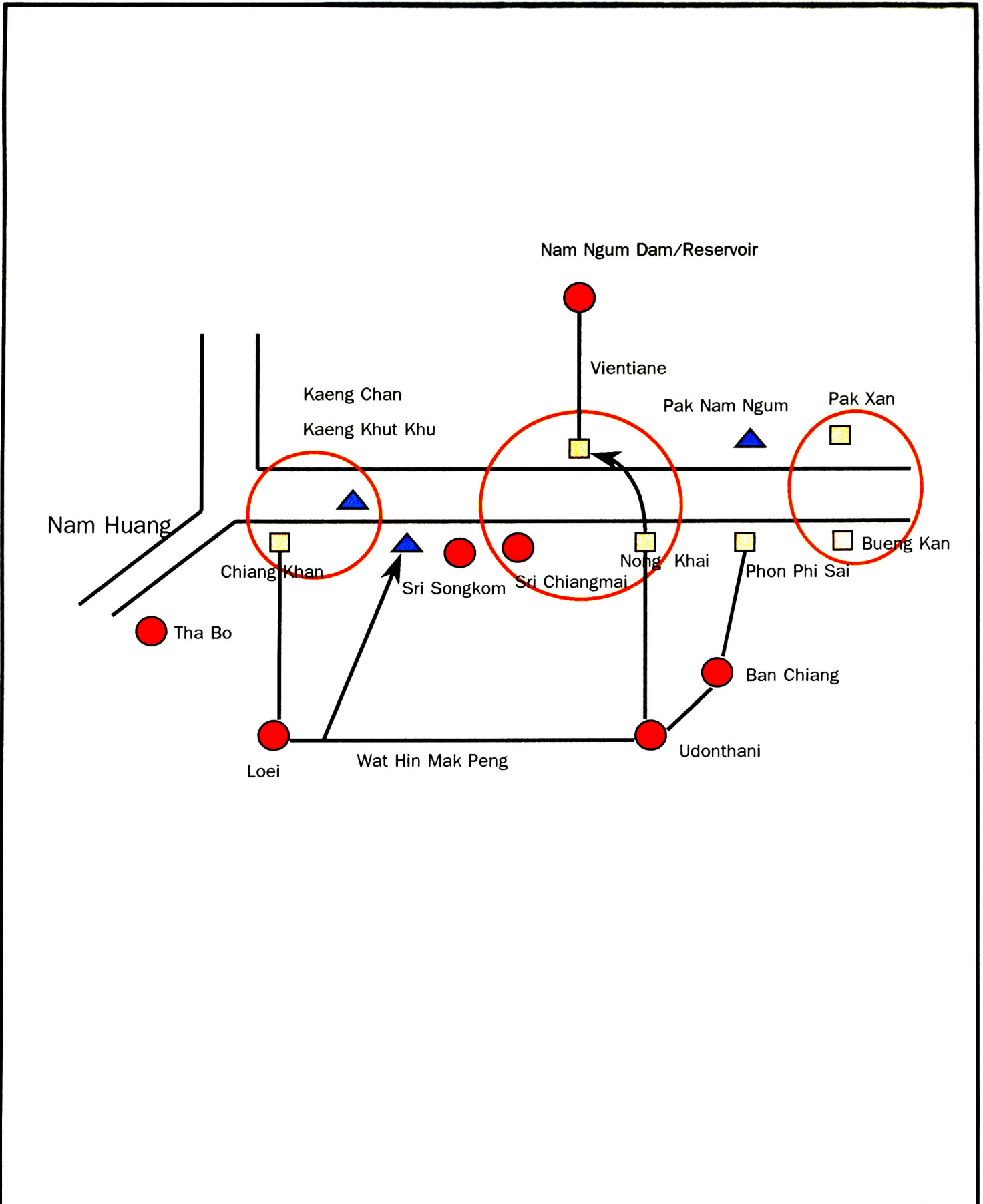
ความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว เป็นจุดเริ่มแม่น้ำโขงเข้าสู่เขตแดนไทย-ลาว บริเวณปากแม่น้ำโขง ในแต่ละช่วงลำน้ำลักษณะแม่น้ำโขงมีแก่งหินทำให้เป็นจุดดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว เช่น แก่งคุดคู้ แก่งจันทน์ แก่งฟ้า ดังนั้น โดยทั่วไปแม่น้ำโขงในเส้นทางนี้จึงมีความดึงดูดใจหรือศักยภาพเหมาะแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นจุดๆ และทางเรือช่วงสั้นๆ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเส้นทางเชียงคาน-สังคม จะมีความเหมาะสมเป็นการพัฒนาผสมผสานกับแหล่งท่องเที่ยวสองฝั่งไทย-ลาว การพัฒนาจุดท่องเที่ยว และเส้นทางช่วงสั้นๆ ทั้งแบบเรือท่องเที่ยวเรือยาง “ล่องโขง” และการพัฒนาจุดท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ

บทบาทของเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือเชียงคาน-สังคม จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริม/ย่อยของโครงข่ายหลัก และจัดเป็นการท่องเที่ยวชายแดน เงื่อนไขการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชียงคาน-สังคม ควรจัดเป็นโครงการร่วมมือการท่องเที่ยวชายแดนระหว่างไทย-ลาว โดยทำความเข้าใจระดับประเทศและท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงเชียงแสน-จันทอง และภาพโครงข่ายการท่องเที่ยว ดังแสดงในรูปที่ 5-3

2) การปรับปรุงความพร้อม

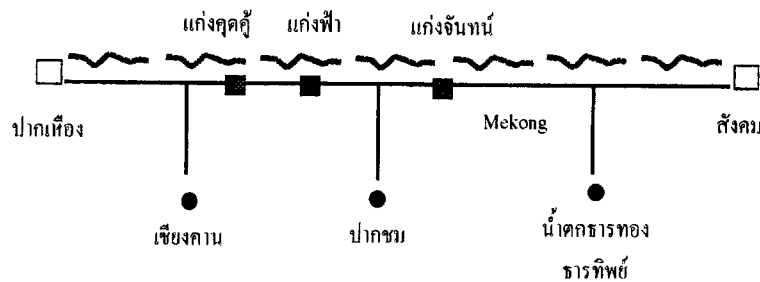
จัดให้เส้นทางถนนเลียบริบโขงเส้นทางเชียงคาน-สังคม เป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางบกที่สามารถเชื่อมกับจุดท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงโดยปรับปรุงถนนเลียบริบโขง ดังแสดงในรูปที่ 5-4

รูปที่ 5-3 เส้นทางและโครงข่ายการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงเชียงคาน-สะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาคุ่มแม่น้ำโขง

- พัฒนาและปรับปรุงจุดท่องเที่ยวหลักเพื่อการเข้าถึงโดยทางรถยนต์ ได้แก่ บริเวณปากแม่น้ำเหือง แก่งคุดคู้ แก่งจันทน์ และแก่งฟ้า
- ส่งเสริมการจัดเรือนำเที่ยวช่วงปากเหือง-เชียงคาน-แก่งคุดคู้
- ส่งเสริมการทำธุรกิจเรือขล่องโขงบริเวณเชียงคาน แก่งคุดคู้ แก่งจันทน์และแก่งฟ้า
- ขุดค้นทางโบราณคดี และปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยว บริเวณปากแม่น้ำเหือง ทั้งฝั่งไทยและลาว
- ปรับปรุงตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาว โดยนำแนวทางตลาดอินโดจีนมาใช้บริเวณด่านคกไฟทั้งฝั่งไทยและลาว
- จัดให้มีการศึกษาเพื่อจัดทำผังการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณปากแม่น้ำเหือง แก่งคุดคู้ แก่งจันทน์ และแก่งฟ้า

รูปที่ 5-4 โครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศโขงเส้นทางเชียงคาน-สังคัม

3) เป้าหมายการตลาด

จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รองรับตลาดนักท่องเที่ยวไทย-ลาว และพัฒนาท่องเที่ยวระหว่างประเทศของไทยและลาว ปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมและรู้จักเดินทางล่องโขงโดยทางเรืออยู่แล้ว หากพัฒนากิจกรรมทางเรือจะสามารถรองรับตลาดนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มได้

4) การพัฒนาความร่วมมือ

การพัฒนาการท่องเที่ยวเส้นทางเชียงคาน-สังคัม มีความเกี่ยวข้องกับไทยและลาว ซึ่งเป็นแม่น้ำระหว่างประเทศในการใช้แม่น้ำโขงร่วมกัน ด้านการท่องเที่ยวควรจะได้มีการทำข้อตกลงร่วมมือ เพื่อ

- อำนวยความสะดวกในการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว
- รักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว
- ใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวริมฝั่งร่วมกัน

การจัดองค์กรความร่วมมือจะอยู่ภายใต้องค์กร กรอบการทำข้อตกลงร่วมมือพัฒนาการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงร่วมกัน และให้มีการจัดตั้งองค์กรระดับท้องถิ่นระหว่างจังหวัดเลย และหนองคายของไทยกับแขวงหลวงพระบาง การจัดองค์กรความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนที่ทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของไทย และ สปป.ลาว

5) ภู่ทางการลงทุน

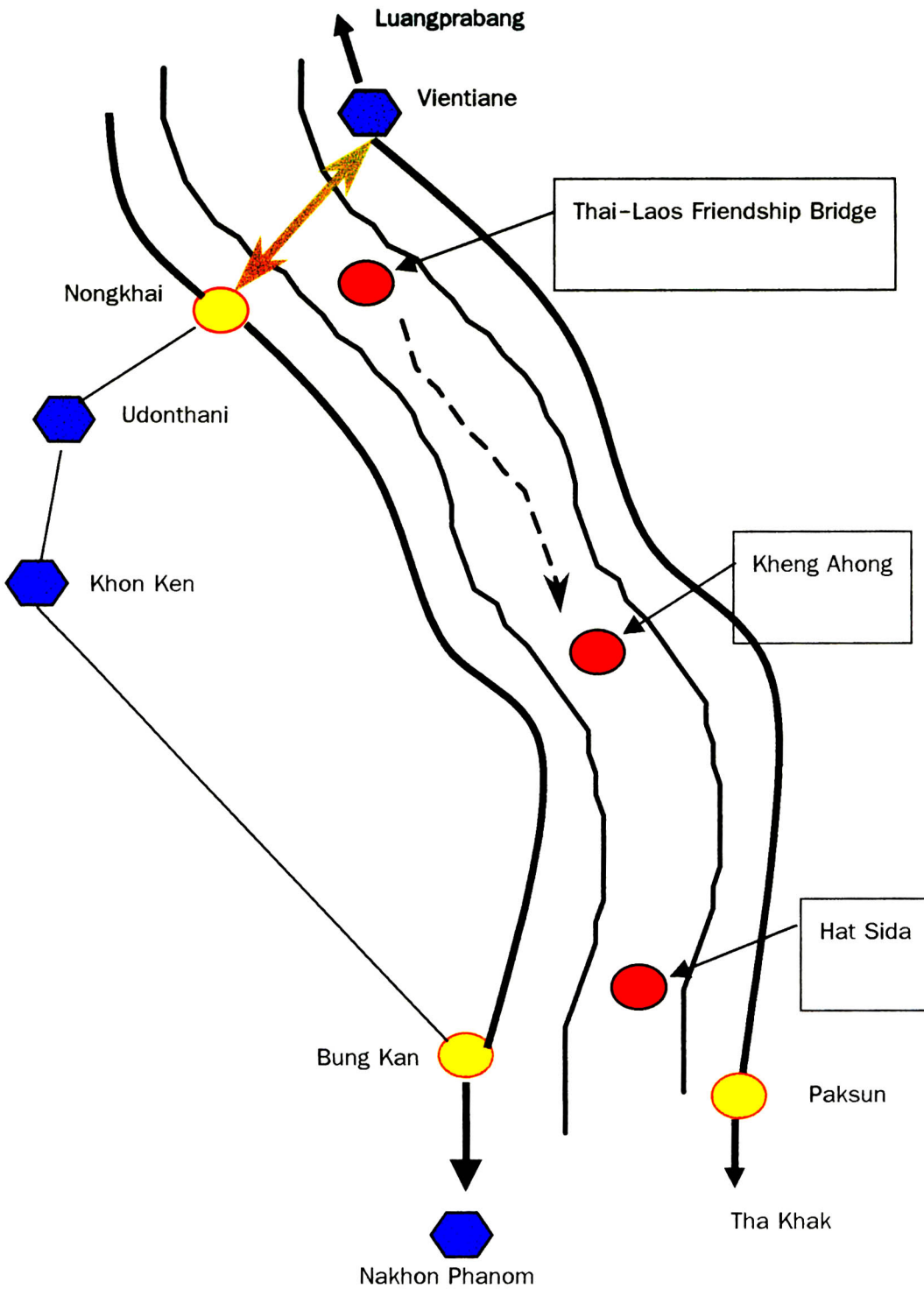
- ธุรกิจเรือบริการนักท่องเที่ยวที่เชียงคาน
- ร้านค้าสินค้าที่ระลึกในจุดท่องเที่ยวปากเหือง แก่งคุดคู้แก่งจันทน์ แก่งฟ้า
- ธุรกิจเรือยล่องโขง เส้นทาง เชียงคาน-แก่งคุดคู้ บริเวณแก่งจันทน์ และแก่งฟ้า
- การจัดตลาดการค้าชายแดนแบบตลาดอินโดจีน
- บริการนำเที่ยวเส้นทางเลียบโขง

5.4 เส้นทางสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ

1) แนวทางการพัฒนา

แม่น้ำโขงช่วงนี้เป็นการท่องเที่ยวที่อยู่ในโครงข่ายหลักของ GMS คือ พื้นที่ท่องเที่ยวเวียงจันทน์-ดานัง สำหรับการท่องเที่ยวของไทยของโครงข่ายภาคอีสานตอนบน คือจังหวัดหนองคาย และภาคกลางของสปป.ลาว คือ กำแพงนครเวียงจันทน์ และสามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มห้าเหลี่ยมทางล้านเชียงทอง(หลวงพระบาง)และอยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยวเส้นทางเลียบโขงของไทยระหว่างหนองคาย-บึงกาฬ และฝั่งลาวเส้นทางเวียงจันทน์-ปากซัน เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงเชียงสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ และภาพโครงข่ายการท่องเที่ยวดังแสดงในรูปที่ 5-5

ความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในเส้นทางนี้มีเฉพาะจุด ที่เกิดจากลักษณะทางกายภาพแม่น้ำโขง ได้แก่ หาดทราย หาดหิน แก่งหิน วิถีชีวิตริมฝั่ง รวมทั้ง ปรากฏการณ์ธรรมชาติการเกิดบั้งไฟพญานาค ในแม่น้ำโขง ทำให้แม่น้ำโขงมีชื่อเสียงดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ประกอบกับแม่น้ำโขงช่วงนี้มีลักษณะกว้าง กระแสน้ำไม่ไหลเชี่ยว และไม่มีภูมิทัศน์ที่เด่นทำให้ไม่สามารถจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือตลอดลำน้ำ

รูปที่ 5-5 เส้นทางและโครงข่ายการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ

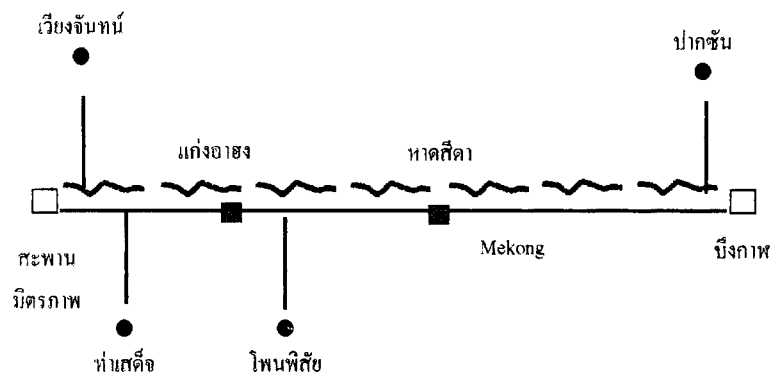
โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาคุ่มแม่น้ำโขง

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว สำหรับการท่องเที่ยวทางเรือช่วงสั้นๆ ได้แก่ บริเวณหาดจอมมณี หรือบริเวณสะพานมิตรภาพไทย-ลาว หาดสีดา การพัฒนาจุดท่องเที่ยวเป็นแหล่งแวะพักในจุดของแม่น้ำโขงที่มีสิ่งดึงดูดใจ ตลอดจนการท่องเที่ยวแหล่งประเพณีและวิถีชีวิตริมฝั่งโขง โดยเฉพาะการเพาะปลูกริมฝั่งโขงหลังน้ำหลาก

บทบาทด้านการท่องเที่ยวของเส้นทางนี้จะเป็แหล่งท่องเที่ยวย่อยที่เสริมกับโครงการท่องเที่ยวหลักใน GMS โดยเฉพาะการท่องเที่ยวชายแดน ไทย-ลาว ซึ่งจะทำการท่องเที่ยวในจุดท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศเน้นแป้นยิ่งขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในลำน้ำโขงร่วมกัน

2) การปรับปรุงความพร้อม

- ปรับปรุงเส้นทางเลียบริมโขงทั้งฝั่งไทยและลาว เป็นเส้นทางท่องเที่ยวริมฝั่งโขงที่ผสมผสานกับการท่องเที่ยวในจุดท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง ตามเส้นทางดังแสดงในรูปที่ 5-6
- พัฒนาและปรับปรุงจุดท่องเที่ยวหลักที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขง เพื่อการเข้าถึงและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ บริเวณหาดจอมมณีหรือสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แก่งอาสง หาดสีดา ที่ชมปรากฏการณ์ธรรมชาติ “บั้งไฟพญานาค”
- ส่งเสริมให้จัดเรือนำเที่ยวบริเวณสะพานมิตรภาพไทย-ลาว หรือหาดจอมมณี และหาดสีดา
- ปรับปรุงตลาดการค้าชายแดน “ตลาดอินโดจีน” เป็นแหล่งท่องเที่ยว
- จัดให้มีการศึกษาเพื่อจัดทำผังการพัฒนาจุดท่องเที่ยวบริเวณหาดจอมมณีหรือสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ตลาดอินโดจีน หาดจอมมณี หาดสีดา แก่งอาสง และจุดชมบั้งไฟพญานาค
- จัดให้มีองค์กรรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวในเส้นทาง

รูปที่ 5-6 โครงการเส้นทางท่องเที่ยวเลียบริมโขงเส้นทางสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ

3) เป้าหมายการตลาด

จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมสำหรับนักท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาว และในโครงการท่องเที่ยวภาคอีสานตอนบนของไทยและภาคกลางของสปป.ลาว ซึ่งจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ไม่สูง และอาจต้องพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น กีฬาทางน้ำ ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มเป้าหมายตลาดได้

4) การพัฒนาความร่วมมือ

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงเสนอให้จัดเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างไทย-ลาว และอยู่ในข้อตกลงความร่วมมือของประเทศใน GMS ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเวียงจันทน์-ดานัง เพื่อ

- อำนวยความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว
- รักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว
- การใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศ
- จัดให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการความร่วมมือระหว่าง ไทย-ลาว และจัดองค์กรและการประสานงานระหว่างจังหวัดหนองคายกับกำแพงนครเวียงจันทน์ และแขวงบริคำไซ
- จัดให้ภาคเอกชนที่ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง จัดตั้งเป็นองค์กรร่วมมือกันเพื่อการประสานงานและร่วมมือทางธุรกิจ

5) กู่อ่างการลงทุน

- ธุรกิจให้บริการเรือนำเที่ยวบริเวณสะพานมิตรภาพไทย-ลาว (หาดจอมมณี) แก่งอาฮง และบริเวณหาดสีดา
- ผลิตและขายสินค้าที่ระลึกบริเวณจุดท่องเที่ยว
- ธุรกิจการนำเที่ยวเส้นทางเลียบริมโขง
- ธุรกิจการท่องเที่ยวกับกีฬาทางน้ำในแม่น้ำโขง

5.5 เส้นทางนครพนม-มุกดาหาร

1) แนวทางการพัฒนา

แม่น้ำโขงช่วงนี้อยู่ในโครงข่ายมหภาคของ GMS คือ พื้นที่ท่องเที่ยวเวียงจันทน์-คานัง สำหรับโครงข่ายย่อยของประเทศไทย อยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยวภาคอีสานตอนบนและตอนกลาง คือ จังหวัดนครพนมและมุกดาหาร ส่วนของ สปป.ลาว อยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยวของแขวงสะหวันนะเขต เส้นทางโครงข่ายการท่องเที่ยวเลียบริมโขงทั้งฝั่งไทย เส้นทางนครพนมและสปป.ลาว เส้นทางท่าแขก สะหวันนะเขต

ความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของแม่น้ำโขงในช่วงนี้ มีลักษณะกระจายเป็นจุดๆ ที่เด่นชัดได้แก่ แก่งกระเบา รวมทั้งภูมิทัศน์ที่ราบสูงชาไก ฝั่งสปป.ลาว และพระธาตุนม ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวลงเรือเพื่อชมทัศนียภาพริมฝั่ง แต่ไม่มีศักยภาพจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวตลอดลำน้ำ

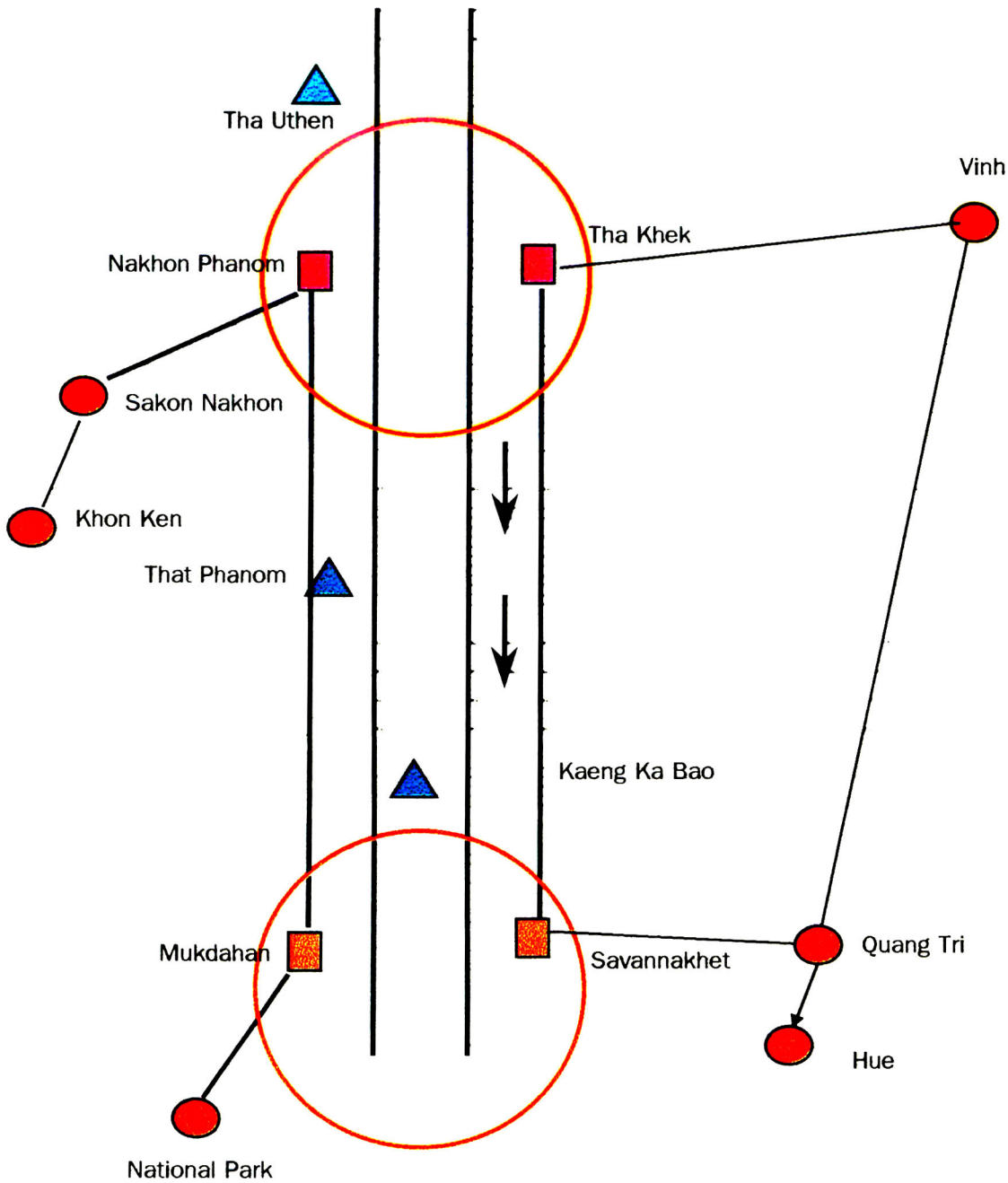
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเส้นทางนี้ จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมในโครงข่ายมหภาค GMS ภาคอีสานตอนกลาง และเส้นทางเลียบริมโขง โดยพัฒนาจุดท่องเที่ยวให้มีความพร้อมและเพิ่มความดึงดูดใจ พัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวในรูปแบบการเล่นกีฬาทางน้ำ เช่น เรือยางต่องโขงบริเวณแก่งกระเบา เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงนครพนม-มุกดาหาร และภาพโครงข่ายการท่องเที่ยว ดังแสดงในรูปที่ 5-7

บทบาทด้านการท่องเที่ยวในเส้นทางนี้จะช่วยเสริมความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในบริเวณภาคอีสานตอนกลางให้มีความหลากหลายมากขึ้น และเป็นการท่องเที่ยวชายแดนระหว่างไทย-ลาว ที่จะช่วยทำให้การพัฒนาาร่วมกันและใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศ มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

2) การปรับปรุงความพร้อม

ปรับปรุงเส้นทางเลียบริมโขงฝั่งไทยและสปป.ลาว เป็นเส้นทางท่องเที่ยวริมฝั่งโขง เพื่อการเข้าถึงจุดท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงและบนฝั่ง โดยทางรถยนต์ โครงข่ายดังแสดงในรูปที่ 5-8

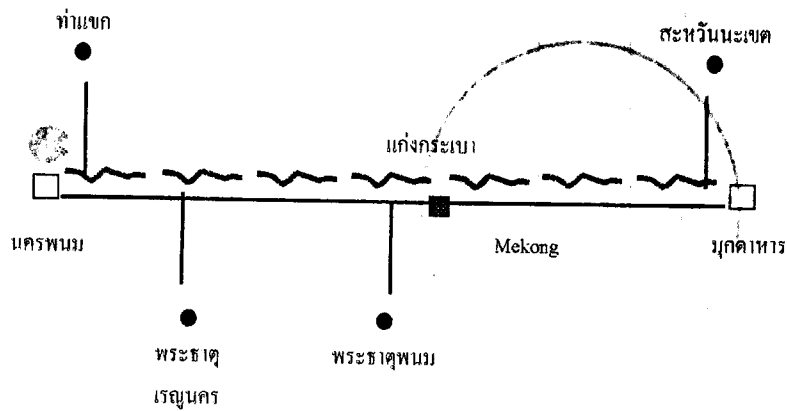
- พัฒนาจุดท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงเป็นแหล่งท่องเที่ยวบริเวณแก่งกระเบา
- ส่งเสริมให้จัดเรือนำเที่ยวในแม่น้ำโขงบริเวณนครพนม มุกดาหาร และแก่งกระเบา
- ปรับปรุงตลาดการค้าชายแดน “ตลาดอินโดจีน” เป็นแหล่งท่องเที่ยว

รูปที่ 5-7 เส้นทางและโครงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงนครพนม-มุกดาหาร

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาคุ่มแม่น้ำโขง

- จัดให้มีการศึกษาเพื่อจัดทำผังพัฒนาจุดท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ บริเวณแก่งกระเบา ตลาดอินโดจีน
- จัดให้มีองค์กรรองรับทั้งภาครัฐและเอกชนในเส้นทางท่องเที่ยว นครพนม-มุกดาหาร

รูปที่ 5-8 โครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวเทียบโยงเส้นทางนครพนม-มุกดาหาร

3) เป้าหมายการตลาด

กลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวในพื้นที่เวียงจันทน์-ดานัง นักท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาว และกลุ่มนักท่องเที่ยวของภาคอีสานตอนกลาง ในจังหวัดนครพนม และมุกดาหาร การส่งเสริมการตลาดในเส้นทางนี้จะต้องใช้กลยุทธ์ Supply Push โดยปรับปรุงแก่งกระเบาให้มีความดึงดูดใจ ส่งเสริมกิจกรรมในแม่น้ำโขงด้วยเรือขาล่องโขงเพื่อเพิ่มสีสันให้กับเส้นทาง จัดให้มีการท่องเที่ยววิถีพาทงน้ำในแม่น้ำโขง เพื่อขยายตลาดให้กว้างขึ้น

4) การพัฒนาความร่วมมือ

- จัดให้เป็นโครงการความร่วมมือพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนระหว่างไทย-ลาว กำหนดไว้ในข้อตกลงความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของไทย-ลาว
- จัดให้มีองค์กรระดับจังหวัดของไทยและลาว คือ จังหวัดนครพนมและมุกดาหาร กับแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว เพื่อเป็นองค์กรประสานงานและพัฒนาการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นของทั้ง 2 ประเทศ
- จัดให้มีความร่วมมือของภาคเอกชนที่ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวของไทยและลาว จัดตั้งเป็นองค์กรร่วมมือเพื่อการประสานงานและร่วมมือทางธุรกิจ

5) ฐูทางการลงทุน

- ธุรกิจนำเที่ยวตามเส้นทางเลียบโขง เป็นวงรอบ นครพนม-มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-ท่าแขก
- ธุรกิจเรือนำเที่ยวในแม่น้ำโขงและให้บริการเรือยาง “ล่องโขง” บริเวณแก่งกระเบา
- ร้านค้าขายของที่ระลึกในตลาดอินโดจีนและแหล่งท่องเที่ยว
- ธุรกิจให้เช่ารถเพื่อการท่องเที่ยว
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณแก่งกระเบาเป็นปาร์คริมฝั่งโขง

5.6 เส้นทางโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงเตริง

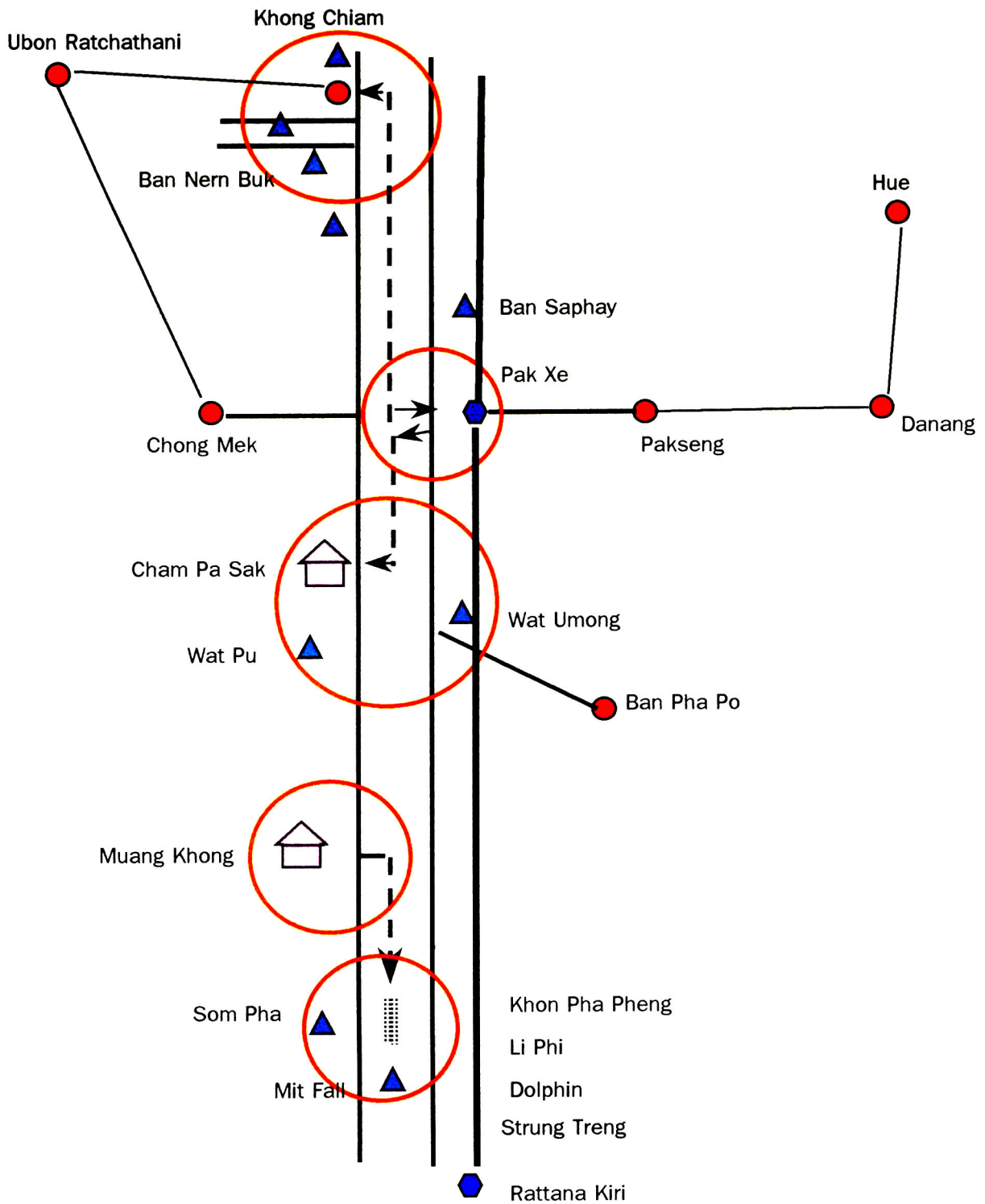
1) แนวทางการพัฒนา

เส้นทางท่องเที่ยวแม่น้ำโขงในช่วงนี้อยู่ในโครงข่าย GMS พื้นที่วงรอบอารยธรรมขอมหรือพื้นที่สามเหลี่ยมการท่องเที่ยว 3 ประเทศ ไทย-ลาว-กัมพูชา และโครงข่ายการท่องเที่ยวระดับจังหวัดของอุปถราชธานีของไทย แขวงจำปาสักของ สปป.ลาว และจังหวัดสตริงเตริงของกัมพูชา

ความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเกิดจากลักษณะพิเศษทางกายภาพและชีวภาพของแม่น้ำโขง กล่าวคือ เป็นช่วงที่แม่น้ำมูลไหลมาบรรจบกับแม่น้ำโขง กลายเป็นแม่น้ำสองสี มีเกาะหรือดอนจำนวนมากในแม่น้ำโขงเป็นที่รู้จัก “สี่พันดอน” เป็นช่วงที่เปลือกโลกทรุดตัวทำให้แม่น้ำโขงมีลักษณะเป็นน้ำตกเป็นที่รู้จัก “โขงฟอน” หรือหลี่ผี มีปลาโลมาน้ำจืดซึ่งหาได้ยาก ตลอดทั้งตามแนวฝั่งแม่น้ำโขงเป็นที่ตั้งถิ่นฐานมานาน จึงเป็นแหล่งอารยธรรมและนิยายปรัมปราจำนวนมาก รวมทั้งร่องรอยในช่วงลัทธิล่าอาณานิคม ทำให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจจำนวนมากและหลากหลาย

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว จัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหลักเส้นทางหนึ่งในพื้นที่ท่องเที่ยววงรอบอารยธรรมขอม โดยจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือตลอดสาย หรือเฉพาะช่วง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะในแม่น้ำโขงขึ้นมารองรับการเดินทาง โดยจัดการท่องเที่ยวตามรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงเตริง และภาพโครงข่ายการท่องเที่ยวดังแสดงในรูปที่ 5-9

บทบาทของประเทศไทยจะเป็นประตูสู่เส้นทาง Gate Way และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขงตอนล่าง ซึ่งจะต้องพัฒนาบริการขึ้นมารองรับ รวมทั้ง สร้างสิ่งดึงดูดใจ เช่น พิพิธภัณฑ์เรือในแม่น้ำโขง การจำลองวิถีชีวิตประชาชนที่อาศัยตามริมฝั่งแม่น้ำโขง และลักษณะแม่น้ำแต่ละช่วง ทั้งนี้เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจในการเป็นจุดเริ่มต้นการเดินทาง

รูปที่ 5-9 เส้นทางและโครงข่ายการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงโขงเจียม-โขงฟอน-สตรีงเตร็ง

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

2) ปรับปรุงความพร้อม

- จัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในการเดินทาง
- จัดทำเครื่องหมายการเดินทาง
- ปรับปรุงเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยทางรถยนต์ปรับปรุงการผ่านแดนของทั้ง 3 ประเทศ
- จัดให้มีศูนย์บริการท่องเที่ยวทางเรือและศูนย์กลางท่องเที่ยวทางเรือ
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ เส้นทางรถไฟเก่าเป็นเส้นทางท่องเที่ยวและโครงการ Mekong World
- ทบทวนและปรับปรุงโครงการคอนพะเพ็งวิลเลจ
- พัฒนาเกาะหรือคอนแดงและคอนโขงเป็นแหล่งที่พัก
- จัดให้มีองค์กรร่วมทั้งภาครัฐและเอกชน ด้านการท่องเที่ยวของทั้ง 3 ประเทศ
- จัดอบรมการจัดท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ผู้ประกอบการและบุคลากรในท้องถิ่นของทั้ง 3 ประเทศ
- จัดให้ชาวบ้านรวมตัวเป็นองค์กรที่จะเข้าร่วมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยให้ใช้หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3) เป้าหมายการตลาด

เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่สามารถวางเป้าหมายการตลาดได้หลากหลาย อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมการตลาดควรใช้วิธีดึงนักท่องเที่ยวในพื้นที่วงรอบอารยธรรมขอมและอุบลราชธานีเข้ามาท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นตลาดที่ชัดเจน สำหรับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มคอนโขงจะสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวยุโรปโดยเฉพาะฝรั่งเศส ตลาดการท่องเที่ยวระยะแรกคาดว่าเป็นกลุ่มบูทินิก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มหนุ่มสาว และ Backpack มีกำลังซื้อไม่สูงนัก

4) การพัฒนาความร่วมมือ

- จัดให้อยู่ในโครงการร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมท่องเที่ยวไทย-ลาว-กัมพูชาหรือพื้นที่วงรอบอารยธรรมขอมของประเทศไทย สปป.ลาว และกัมพูชา
- จัดให้มีองค์กรความร่วมมือของรัฐ ในระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องของทั้ง 3 ประเทศ ได้แก่อุบลราชธานีของไทย แขวงจำปาสักของสปป.ลาว และจังหวัดสตริงเตร็งของกัมพูชา
- ส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว รวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรเพื่อการประสานงาน อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและร่วมมือทางธุรกิจ

5) คู่มือทางการลงทุน

- การจัดนำเที่ยวทางบกและทางเรือ
- การให้เช่ารถ
- พิพิธภัณฑสถานเรือและการทำประมงในแม่น้ำโขง
- โครงการคอนพะเพ็งวิลเลจ
- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทางเรือที่โขงเจียมและคอนโขง
- ปรับปรุงเส้นทางรถไฟเก่า
- Mekong World ที่คอนโขง
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก และบริการนักท่องเที่ยวที่คอนแดง กลุ่มเกาะบริเวณคอนโขง และสตรีงเตร็ง
- จัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

6. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โครงการพัฒนาคมนาคมขนส่งที่จะรองรับกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือในเส้นทางแม่น้ำโขงทั้ง 6 เส้นทางตามที่เสนอ ประกอบด้วย เส้นทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ นอกจากนี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง มีความจำเป็นต้องจัดให้มีสาธารณูปโภคและบริการท่องเที่ยวรองรับ รายละเอียดของข้อเสนอแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางที่ 6-1 ดังนี้

1) การคมนาคมขนส่ง

ทางบก ในเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือแต่ละเส้นทาง มีข้อเสนอให้มีการพัฒนาถนนเพื่อการเข้าถึงเส้นทางท่องเที่ยวและการสร้างโครงข่ายการเดินทางท่องเที่ยวในระบบ จำนวน 10 เส้นทาง สำคัญของการพัฒนาเส้นทางบก ดังนี้

- เพื่อเชื่อมโยงเมืองศูนย์กลางท่องเที่ยวกับเส้นทางแม่น้ำโขง
- เพื่อพัฒนาเส้นทางบกควบคู่เส้นทางน้ำ ได้แก่ เส้นทางเลียบริมแม่น้ำโขงช่วงต่างๆ

ที่ไม่สามารถพัฒนาเส้นทางน้ำได้เนื่องจากไม่มีศักยภาพเพียงพอ

ทางอากาศ ในเส้นทางเชียงคาน-สังคัม การเชื่อมต่อกับทางอากาศโดยสนามบินจังหวัดเลย ดังนั้น จึงเปิดการบินของสนามบินแห่งนี้เชื่อมกับศูนย์กลางหลัก ส่วนในเส้นทางอื่นเสนอให้ยกระดับสนามบินเป็นนานาชาติ จำนวน 4 แห่ง สำหรับโครงข่ายความเชื่อมโยงของการบินในเขต GMS ดังแสดงในตารางที่ 6-2 ซึ่งสามารถเชื่อมต่อเข้ามายังเส้นทางท่องเที่ยวต่างๆ ในแม่น้ำโขงตามข้อเสนอ

ตารางที่ 6-1 ข้อเสนอการปรับปรุงความพร้อมด้านการท่องเที่ยวในเส้นทาง

เส้นทาง	ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงความพร้อม				บริการท่องเที่ยว
	โครงสร้างพื้นฐาน		สาธารณูปโภค		
	ทางบก	ทางอากาศ	ทางน้ำ		
1) เชียงแสน-จังหวัดเชียงตุง-เชียงราบ	- ถนนเชียงตุง-เชียงราบ - หลวงน้ำทา-เมืองสิงห์-เชียงกก	- ยกระดับสนามบินเชียงตุงเป็นสนามบินนานาชาติ	- เส้นทางเดินเรือตลอดลำน้ำ - ท่าเรือท่องเที่ยว • ท่าเรือเชียงรุ่ง • ท่าเรือกวานหลย • ท่าเรือเชียงราย/เชียงกก • ท่าเรือบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ/ไทย/ลาว/เวียดนาม	- ศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงรภาพ/เชิงกก	- ศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงรภาพ
2) เชียงของ-แกวพระบาง	- ถนนอุดมไซช-ปากแบ่ง - ถนนน้ำเงิน-ท่าซ่ง	- ยกระดับสนามบินหลวงพระบางเป็นสนามบินนานาชาติ	- เส้นทางเดินเรือตลอดลำน้ำ • ท่าเรือท่องเที่ยว • ท่าเรือเชียงของ • ท่าเรือปากแบ่ง • ท่าเรือหลวงพระบาง	- แหล่งท่องเที่ยวหลัก 3 แห่ง • ปากแบ่ง • ถ้ำคิง • เกาะข้ามหาชีวิต	- แหล่งท่องเที่ยวหลัก 3 แห่ง • ปากแบ่ง • ถ้ำคิง • เกาะข้ามหาชีวิต
3) เชียงคาน-สังคัม	- ปรับปรุงถนนเชียงคาน-ปากแม่น้ำแก้ง - ปรับปรุงถนนเลียยแม่น้ำโขงถึงหนองคาย	-	- เส้นทางเดินเรือเฉพาะจุด - ท่าเรือท่องเที่ยว • ท่าเรือเชียงคาน	- จุดท่องเที่ยวหลัก • แก้งคูดู • แก้งฟ้า • แก้งจันทน์	- แหล่งท่องเที่ยว • แก้งจันทน์ • หาดเมือ • แก้งฟ้า
4) สะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ	- ปรับปรุงถนนเลียยโขงหนองคาย - บึงกาฬ	-	- เส้นทางเดินเรือเฉพาะจุด - ท่าเรือท่องเที่ยว • ท่าเรือสะพานมิตรภาพ	- จุดท่องเที่ยวหลัก • แก้งอาสง • หาดดีดา	- แหล่งท่องเที่ยว • หาดดีดา • หาดอาสง
5) นครพนม-มุกดาหาร	- ปรับปรุงถนนเลียยแม่น้ำโขงนครพนม-มุกดาหาร	-	- เส้นทางเดินเรือเฉพาะจุด	- จุดท่องเที่ยวหลัก • แก้งกระเบา	- แหล่งท่องเที่ยวแก้งกระเบา
6) โขงเจียม-โขงฟ่อน-สังคัม	- ในศูนย์กลางท่องเที่ยวคอนพะเพ็ง สตรีงคตริง - ถนนปากซ-คอนพะเพ็ง (หมายเลข 13)	- สนามบินคอนพะเพ็งให้เป็นสนามบินนานาชาติ - สนามบินสังคัม สตรีงคตริง ให้เป็นสนามบินนานาชาติ	- เส้นทางเดินเรือตลอดลำน้ำ - ท่าเรือท่องเที่ยว • ท่าเรือโขงเจียม • ท่าเรือปากซ • ท่าเรือเมืองโขง	- แหล่งท่องเที่ยวเกาะแดง (คอนแดง) - ศูนย์กลางท่องเที่ยวคอนพะเพ็ง	- ศูนย์กลางโขงเจียม - ศูนย์กลางปากซ - ศูนย์กลางคอนพะเพ็ง - ศูนย์กลางสังคัม

ตารางที่ 6-2 เส้นทางการบินเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่

พื้นที่	กรุงเทพ	พิษณุโลก-ร่างกุ้ง	ห้าเขียง	เวียงจันทน์-คานัง	วงรอบอารยธรรมขอบ	มันคาลัย	คูนหมิง	सानอย	พนมเปญ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. กรุงเทพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. พิษณุโลก-ร่างกุ้ง	✓	●	●	×	×	●	●	×	×
3. ห้าเขียง	✓	×	●	●	×	×	●	×	×
4. เวียงจันทน์-คานัง	✓	×	×	×	×	×	×	✓	✓
5. วงรอบอารยธรรมขอบ	✓	●	●	×	×	×	×	×	●
6. มันคาลัย	✓	●	●	×	×	×	×	×	×
7. คูนหมิง	✓	●	●	●	×	×	×	×	×
8. สานอย	✓	×	×	✓	×	×	×	●	●
9. พนมเปญ-โศจิมินท์	✓	×	×	✓	●	×	×	×	●

หมายเหตุ : ✓ มีอยู่แล้ว
 × ไม่มี
 ● มีบางส่วน

ทางน้ำ ปรับปรุงเส้นทางเดินเรือเพื่อให้เหมาะสมกับการเดินเรือท่องเที่ยวปรับปรุงเส้นทางตลอดลำน้ำ จำนวน 3 เส้นทาง เส้นทางเดินเรือเฉพาะจุด จำนวน 3 เส้นทาง และการจัดให้มีท่าเรือท่องเที่ยว จำนวน 12 แห่ง

2) สาธารณูปโภค

จัดให้มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสารและโทรคมนาคม และการจัดการสิ่งแวดล้อม ในเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยว และจุดท่องเที่ยวหลักจำนวน 13 แห่ง

3) บริการการท่องเที่ยว

จัดให้มีบริการการท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกการเดินทางของนักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร สินค้าที่ระลึก และการเดินทางในเมืองศูนย์กลางท่องเที่ยวและจุดท่องเที่ยวหลัก จำนวน 14 แห่ง

7. ความร่วมมือการพัฒนาการท่องเที่ยว

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงประเทศที่เกี่ยวข้อง 5 ประเทศ เสนอให้เป็นความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างประเทศ เพื่อหาแนวทางการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและยั่งยืน และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวแต่ละประเทศ จึงควรกำหนดเป็นนโยบายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว การปรับปรุงกฎหมาย จัดตั้งและปรับปรุงองค์กร และกำหนดกลไกความร่วมมือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นความร่วมมือในด้านต่างๆ ของแต่ละเส้นทางสรุปไว้ในตารางที่ 7-1 ดังนี้

1) ด้านนโยบาย

ประเทศที่เกี่ยวข้องแต่ละช่วงของเส้นทางท่องเที่ยว กำหนดเป็นนโยบายความร่วมมือในระดับรัฐบาลเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ดังจะเห็นว่าเส้นทางท่องเที่ยว 6 เส้นทาง เส้นทางเชียงแสน-จังหวัดนครปฐม 4 ประเทศ ที่เกี่ยวข้อง คือ ไทย-ลาว-เมียนมาร์-จีน ซึ่งจะต้องทำข้อตกลงร่วมมือกัน สำหรับเส้นทางที่ 2- 5 (ตารางที่ 7-1) มีความเกี่ยวข้องกับระหว่างไทยกับลาวที่จะต้องทำข้อตกลง ส่วนเส้นทางสุดท้ายมี 3 ประเทศ ไทย-ลาว-กัมพูชา ที่จะต้องทำข้อตกลงร่วมมือกัน

ตารางที่ 7-1 ข้อเสนอแนะนโยบาย กฎหมาย และความร่วมมือ

เส้นทาง	ข้อเสนอ	นโยบาย	กฎหมาย	องค์กร	ความร่วมมือ
1) เชียงแสน-จังหวัด	ความร่วมมือด้านท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง 4 ประเทศ ไทย-ลาว-พม่า-จีน	ข้อตกลงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน	-ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน	- องค์กรท่องเที่ยว 4 ประเทศ	- Visa Free Zone - One Stop Service
2) เชียงของ-หลวงพระบาง	ความร่วมมือด้านท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง 2 ประเทศ ไทย-ลาว	ข้อตกลงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน	-ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน	- องค์กรท่องเที่ยว 2 ประเทศ	- Border Pass - One Stop Service
3) เชียงคาน-สังคม	ความร่วมมือด้านท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง 2 ประเทศ ไทย-ลาว	ข้อตกลงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน	-ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน	- องค์กรท่องเที่ยว 2 ประเทศ	- Border Pass
4) สะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ	ความร่วมมือด้านท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง 2 ประเทศ ไทย-ลาว	ข้อตกลงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน	-ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน	- องค์กรท่องเที่ยว 2 ประเทศ	- Border Pass
5) นครพนม-มุกดาหาร	ความร่วมมือด้านท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง 2 ประเทศ ไทย-ลาว	ข้อตกลงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน	-ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน	- องค์กรท่องเที่ยว 2 ประเทศ	- Border Pass
6) โขงเจียม-โขงฟอน-สตรีงศรี	ความร่วมมือด้านท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง 3 ประเทศ ไทย-ลาว-กัมพูชา	ข้อตกลงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน	-ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน	- องค์กรท่องเที่ยว 3 ประเทศ	- Visa Free Zone - One Stop Service

2) ด้านกฎหมาย

(1) การปรับปรุงกฎหมายส่งเสริมการลงทุนของประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับความร่วมมือลงทุนภาคเอกชนด้านการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง

(2) สำหรับข้อตกลงของภาครัฐจีนให้เข้าร่วมในความร่วมมือของกลุ่มประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขงแล้ว สามารถนำประเด็นการท่องเที่ยวทางเรือเข้าทำความตกลงผ่านคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อจัดทำข้อตกลง Agreement on the Cooperation for the Sustainable Development of the Mekong River Basin)

(3) ปรับปรุงร่างความตกลงการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบน (Draft Agreement on Commercial navigation on the Lancang-Mekong River) เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นด้านการเดินเรือท่องเที่ยว และเพิ่มเติมพื้นที่ลงมาตอนล่างจนถึงสตริงค์เร็ง

3) ด้านองค์กร

(1) จัดให้มีหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานด้านการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงขึ้นเป็นการเฉพาะในองค์การท่องเที่ยวของแต่ละประเทศ

(2) จัดให้มีองค์กรระดับท้องถิ่น (ที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยว) ในรูปคณะกรรมการภาครัฐและเอกชน สำหรับแขวงและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

4) การเข้าเมืองและผ่านแดน

(1) ในเส้นทางท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องมากกว่า 2 ประเทศ ได้แก่ เส้นทางเชียงแสน-จันท และโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงค์เร็ง เสนอให้ทำข้อตกลงกำหนดเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวพิเศษหรือเขตลดราหนังสือพิเศษ VISA Free Zone หรือเขตอำนวยความสะดวกลดราหนังสือแบบ One Stop Service โดยมีเจ้าหน้าที่กงสุลของแต่ละประเทศมาประจำอยู่ที่เดียวกัน

แนวทางการกำหนดเขตท่องเที่ยวพิเศษ เส้นทางท่องเที่ยวทางเรือที่ควรนำมาตรการเขตท่องเที่ยวพิเศษมาใช้ คือ เส้นทางเชียงแสน-จันท และเส้นทางโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงค์เร็ง ซึ่งนอกจากกำหนดตามเส้นทางแม่น้ำโขงแล้ว ควรกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวสองฝั่ง โดยมีแนวทางดังนี้

วัตถุประสงค์ การกำหนดเขตท่องเที่ยวพิเศษ โดยนำหลักการ VISA Free Zone มาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว
- เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตอนุภูมิภาคให้มีความเข้มแข็งและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้
- เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีอาณาเขตติดต่อกันระหว่างประเทศ

การกำหนดขอบเขตพื้นที่ ข้อกำหนดในการกำหนดขอบเขตพื้นที่

- เป็นพื้นที่อยู่ในแนวทางการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน
- แต่ละประเทศได้ประโยชน์จากการกำหนดพื้นที่
- มีแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอสามารถจูงใจนักท่องเที่ยว
- เป็นพื้นที่มีลักษณะทางกายภาพที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

การกำหนดการเข้าเมือง การจัดทำข้อตกลงการผ่านแดนของนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ นักท่องเที่ยวที่เป็นพลเมืองของประเทศในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของพื้นที่ รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 7-2

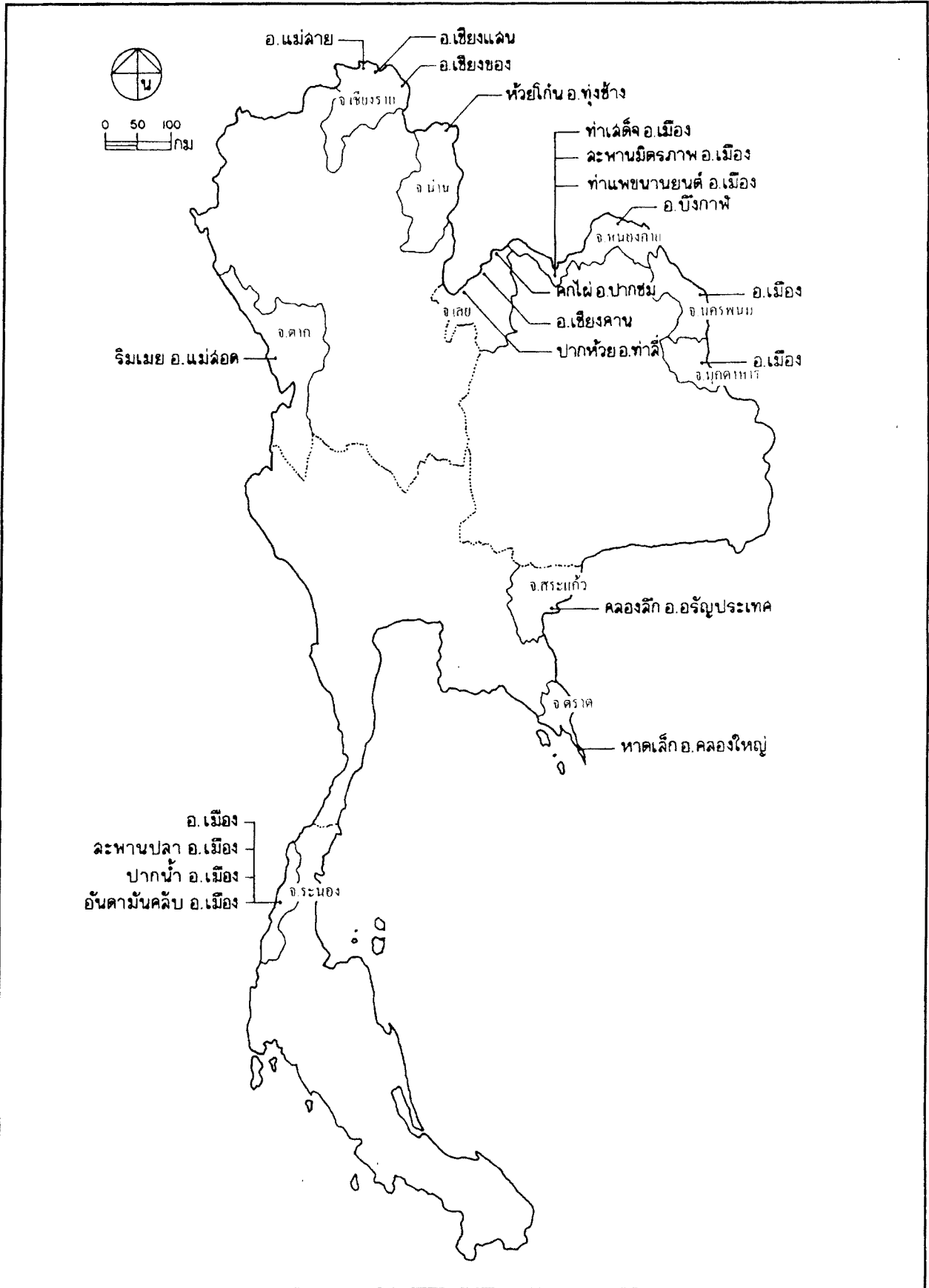
(2) ในเส้นทางที่เกี่ยวข้อง 2 ประเทศ เสนอให้ทำความตกลงอนุญาตหนังสือผ่านแดน (Border Pass) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่ลงท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขงทุกคนจะต้องมีหนังสือผ่านแดน และให้สามารถขึ้นฝั่งสองประเทศได้ในขอบเขตของพื้นที่แขวงและจังหวัดติดต่อ

สำหรับจุดผ่านแดนที่เปิดดำเนินการแล้วและเป็นประเภทด่านถาวรตามลำแม่น้ำโขง และพื้นที่ใกล้เคียง ดังแสดงในรูปที่ 7-1 ซึ่งเป็นจุดผ่านแดนถาวร สามารถอำนวยความสะดวกการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 7-2 มาตรการการเข้าเมืองในพื้นที่ท่องเที่ยว Visa Free Zone

ประเภทนักท่องเที่ยว	พื้นที่ท่องเที่ยว VFZ	เอกสารเดินทาง	ระยะเวลาท่องเที่ยว	ความตกลง	หมายเหตุ
นักท่องเที่ยวของ ประเทศสมาชิก	ระหว่าง 2 ประเทศ	หนังสือผ่านแดนหรือ หนังสือผ่านแดนชั่วคราว	7 วัน	ประเทศที่เกี่ยวข้อง	- ใ้เฉพาะพลเมืองของ 2 ประเทศ
	มากกว่า 2 ประเทศ	เอกสารเดินทางพิเศษ	15 วัน	ประเทศที่เกี่ยวข้อง	- ใ้เฉพาะพลเมืองของประเทศที่ทำข้อตกลง - รัฐบาลในพื้นที่ VFZ ต้องยอมรับเอกสารดังกล่าวด้วย
นักท่องเที่ยว ประเทศอื่น	ประเทศที่ทำข้อตกลง (1,2 หรือกว่า 2 ประเทศก็ได้)	หนังสือเดินทาง/ตรวจลงตรา ครั้งเดียว	30 วัน	ประเทศที่เกี่ยวข้อง	- ตรวจลงตราเมืองเข้าประเทศ - เหมาะสมกับประเทศนอกกลุ่ม GMS ที่เข้าประเทศ สมาชิก โดยตรวจลงตรา
		หนังสือเดินทาง/ไม่ตรวจลงตรา	30 วัน	ประเทศที่เกี่ยวข้อง	- เหมาะสมกับประเทศนอกกลุ่ม GMS ที่เข้าประเทศ สมาชิก โดยไม่ตรวจลงตรา
		เอกสารเดินทางพิเศษ	15 วัน	ประเทศที่เกี่ยวข้อง	- เหมาะสมกับประเทศในกลุ่ม GMS หรือ กลุ่มอาเซียน - รัฐบาลในพื้นที่ VFZ ต้องยอมรับเอกสารดังกล่าวด้วย

หมายเหตุ : VFZ คือ VISA FREE ZONE

รูปที่ 7-1 บริเวณจุดผ่านแดนถาวร

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มอนุภาคุ่มแม่น้ำโขง

8. ลู่ทางการลงทุน

การลงทุนของภาคเอกชนมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง จากแนวทางการพัฒนาในแต่ละเส้นทางและความพร้อมในด้านต่างๆ สรุปเป็นประเด็นและโครงการลงทุน ได้ดังนี้

1) การลงทุนธุรกิจเรือนำเที่ยว ซึ่งสามารถจัดให้มีขึ้นและเพิ่มเติมได้ในทุกเส้นทาง ซึ่งแบ่งพิจารณาเป็น 4 ประเภท คือ

(1) เรือนำเที่ยวเฉพาะจุด เป็นการนำเที่ยวทางเรือช่วงระยะทางและเวลาสั้นๆ ในแม่น้ำโขงจัดเป็นการลงทุนที่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่นโดยใช้เรือตามรูปแบบท้องถิ่น

(2) เรือนำเที่ยวเป็นช่วงแบบไม่มีที่พัก

(3) เรือนำเที่ยวเป็นช่วงแบบมีที่พัก

(4) เรือ/แพแบบผจญภัย

2) การพัฒนาศูนย์กลางการท่องเที่ยวแบบครบวงจร ตามข้อเสนอการศึกษามี 3 พื้นที่ คือ

- บ้านเชียงราบ/เชียงกก (ช่วงกลางเชียงแสน-อิงหวง)

- เกาะดอนแดง (ตรงข้ามเมืองจำปาสัก)

- เกาะดอนโขง

3) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบรีสอร์ต จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

- ปากแบ่ง

- ถ้ำดั่ง

- เกาะเจ้ามหาชีวิต

- หาดสีดา

- อาสง

- โขงเจียม

4) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว Mekong World

5) การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในแม่น้ำโขง

6) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism) ในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวดังนี้

- บริเวณบ้านเชียงราบ/เชียงกก

- บริเวณถ้ำดั่ง

- บริเวณแก่งจันทน์

- บริเวณสี่พันดอน

- บริเวณสตรีงเตี๋ย

9. แนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง

9.1 เรือนำเที่ยว

การท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขงตามผลการศึกษาและข้อเสนอแนะในคอนค้น สามารถจัดนำเที่ยวเป็นช่วงระยะทางสั้นๆ หรือระยะทางยาวตามความเหมาะสม ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาด สำหรับเรือนำเที่ยวมีข้อเสนอแนะดังนี้

ลักษณะเรือ ในการจัดนำเที่ยวช่วงสั้นๆ เรือที่นำมาใช้ควรคำนึงถึงเรือที่มีลักษณะประจำถิ่น ซึ่งจะเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมประจำถิ่นที่มีอยู่ในแต่ละช่วงของลำน้ำโขง นอกจากนี้ จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สำหรับเรือนำเที่ยวในเส้นทางระยะยาว เรือที่นำมาใช้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และมีขนาดการบรรทุกผู้โดยสาร เรือที่ใช้จึงควรออกแบบเป็นพิเศษ รวมทั้งการให้บริการในเรือนักท่องเที่ยวควรแสดงถึงวัฒนธรรมประจำถิ่นหรือที่มีอยู่ในแม่น้ำโขงช่วงใดช่วงหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อสร้างชื่อเสียงของการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงให้รู้จักในตลาดท่องเที่ยว

สภาพเรือนำเที่ยวที่ใช้ในแม่น้ำโขงในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ยังเป็นเรือที่ใช้สำหรับการโดยสารหรือการตัดแปลงมาจากเรือบรรทุกสินค้า ทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้เท่าที่ควร จากลักษณะเรือดังกล่าวทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าถึงธรรมชาติของแม่น้ำโขงได้ดี ดังนั้น ลักษณะเรือที่นำมาใช้ในการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงมีควรลักษณะดังนี้

- 1) แสดงถึงเอกลักษณ์ประจำถิ่น
- 2) มีความเหมาะสมปลอดภัยเมื่อใช้กับลักษณะของแม่น้ำโขงในแต่ละช่วงของลำน้ำ
- 3) มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวตามความเหมาะสมของตลาด
- 4) มีอุปกรณ์ช่วยชีวิตและการสื่อสารเพื่อความปลอดภัยอย่างครบถ้วน
- 5) มีแผนที่และข้อมูลข่าวสารของแม่น้ำโขงตามเส้นทางที่ผ่านอย่างชัดเจน
- 6) การจัดพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวขึ้นชมธรรมชาติหรือทัศนียภาพ ควรจัดไว้ใน

พื้นที่ด้านหัวเรือหรือท้ายของเรือโดยไม่มีหลังคาคลุม

สำหรับประเภทเรือและช่วงลำน้ำโขงที่เสนอเป็นเส้นทางท่องเที่ยวมีดังนี้

เส้นทาง	ประเภทเรือ	การจัดเส้นทาง
เชียงแสน-จังหวัด	- เรือพัก - เรือเร็ว (Speed Boat) - เรือเล็กในท้องถิ่น	- สามเหลี่ยมทองคำ-จังหวัด - สามเหลี่ยมทองคำ-แดงส่า (Tang Salum) (บ้านเชียงราบ/เชียงกก) - สามเหลี่ยมทองคำ-บ้านวังพง (Wan Pung) (วัดครูบุญชุ่ม) - บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ - สามเหลี่ยมทองคำ-เชียงแสน - สามเหลี่ยมทองคำ-บ้านหาดไร่ - สามเหลี่ยมทองคำ-เชียงของ - จังหวัด-กะลันต้า - จังหวัด-กวนหลย
เชียงของ-หลวงพระบาง	- เรือพัก - เรือเร็ว (Speed Boat) - เรือเล็กในท้องถิ่น	- เชียงของ-บ้านแก่งผาได อ.เวียงแก่น) - เชียงของ-ปากแบ่ง - หลวงพระบาง-ถ้ำดิ่ง - หลวงพระบาง-เกาะจันทน์ - หลวงพระบาง-บ้านจอน
เชียงคาน-สังคม	- เรือเล็กในท้องถิ่น	- เชียงคาน-ปากเหือง - เชียงคาน-แก่งคุดคู้ - บริเวณแก่งคุดคู้
สะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ	- เรือเล็กในท้องถิ่น	- บริเวณสะพานมิตรภาพ - สะพานมิตรภาพ-ท่าสัจ - บริเวณโพธิสัย - บริเวณหาดสีดา - บริเวณบึงกาฬ
นครพนม-มุกดาหาร	- เรือเล็กในท้องถิ่น	- บริเวณนครพนม/ท่าแขก - บริเวณแก่งกระเบา - บริเวณมุกดาหาร/สะพานนระเขต
โขงเจียม-โขงฟอน-สตริงเต็ง	- เรือเล็กในท้องถิ่น - เรือเร็ว (Speed Boat) - เรือพัก	- โขงเจียม-แม่น้ำสองสี - โขงเจียม-บ้านเวินบัก - โขงเจียม-ปากเซ - โขงเจียม-สี่พันดอน - ปากเซ-จำปาสัก - ปากเซ-บ้านสะพาย - บริเวณสี่พันดอน - Kaoh Toum-Stung Treng - บริเวณสตริงเต็ง

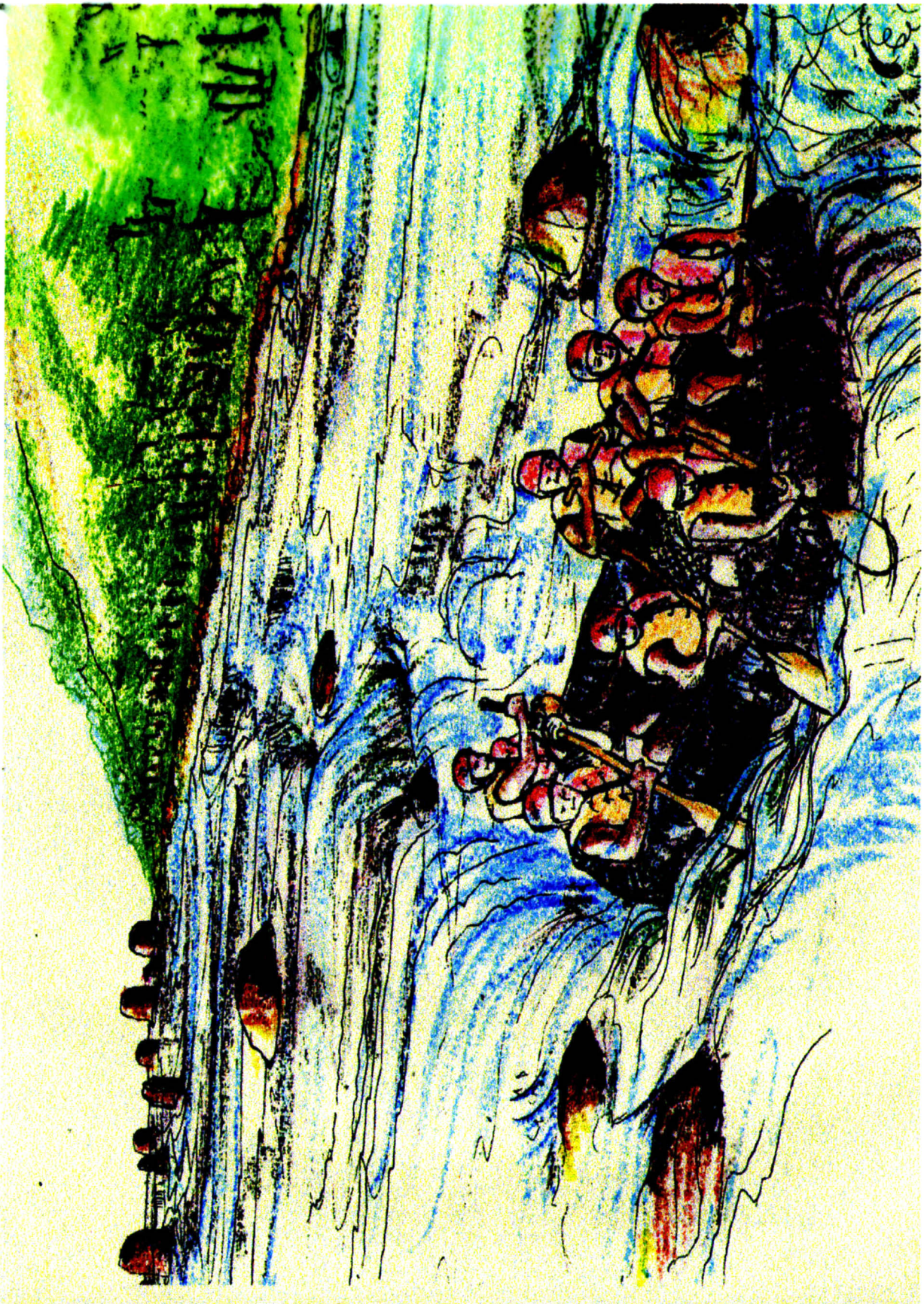
9.2 เรือยางล่องโขง

การล่องเรือหรือแพในลำน้ำหรือแก่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม จาก การศึกษาความเหมาะสมของแม่น้ำโขงในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบการล่องเรือหรือแพ สามารถทำได้หลายช่วง แต่เนื่องจากแม่น้ำโขงมีลักษณะธรรมชาติเฉพาะ ในการจัดกิจกรรมการล่อง เรือหรือแพจึงควรจัดให้เหมาะสม กล่าวคือ ควรมีลักษณะเป็นการกีฬา หรือสำหรับนักท่องเที่ยวที่มา เป็นกลุ่มที่ต้องการเล่นน้ำโขง ปัจจุบันการเล่นน้ำโขงของประชาชนในท้องถิ่นที่พบเช่น บริเวณแก่ง กระเบา เล่นน้ำด้วยห่วงยางล่องไปตามกระแสน้ำที่เชี่ยวแล้ววกกลับเข้าฝั่งด้วยกระแสน้ำที่วนกลับ ประกอบกับพิจารณาจากรูปแบบกิจกรรมการล่องแพยางในลำน้ำอื่นๆ ดังแสดงในรูปที่ 9-1 ดังนั้น ในการจัดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในลำน้ำโขงนอกจากกิจกรรมการเล่นน้ำแล้ว ควรเน้นความ เพลิดเพลินกับธรรมชาติในลำน้ำโขงและจัดเป็นช่วงโดยมีแนวทางดังนี้

- 1) ลักษณะอุปกรณ์ล่องเรือที่ใช้ให้ความเพลิดเพลินและต้องมีความแข็งแรงเพื่อความ ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- 2) จัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและเป็นกลุ่ม
- 3) มีระบบสิ่งอำนวยความสะดวกและปลอดภัยอย่างเพียงพอและใกล้ชิด กล่าวคือมีอุปกรณ์ ที่ได้มาตรฐานและมีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือตลอดเส้นทาง
- 4) ควรมีการทดลองเส้นทางล่องเรือโดยผู้มีความเชี่ยวชาญชำนาญ
- 5) จัดให้มีการส่งเสริมเส้นทางล่องเรือโดยความร่วมมือภาครัฐและเอกชน

แม่น้ำโขงเป็นจุดที่มีความเหมาะสมในการล่องเรือยางล่องโขง เนื่องจากเป็นช่วงที่มีความ เหมาะสมของลักษณะธรรมชาติของกระแสน้ำ ขึ้นเริ่มดำเนินการเสนอให้ส่งเสริมในจุดที่เหมาะสม ของแต่ละเส้นทางดังนี้

- เส้นทางเชียงแสน-จันทอง บริเวณแดงสลิ้ม (Tang Salum) และอีกหลายบริเวณ
- เส้นทางเชียงของ-หลวงพระบาง บริเวณบ้านผาไค (อ.เวียงแก่น) และอีกหลายบริเวณ
- เส้นทางเชียงคาน-สังคัม บริเวณแก่งจันทัน
- เส้นทางสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ
- เส้นทางนครพนม-มุกดาหาร บริเวณแก่งกระเบา
- เส้นทางโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงเต็ง บริเวณสี่พันดอน

รูปที่ 9-1 ภาพแนวความคิดการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเรือยาง "ล่องโขง"

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

9.3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism)

ในการจัดการท่องเที่ยวในเส้นทางแม่น้ำโขงที่เหมาะสม ควรใช้วิธีการจัดการโดยท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของตัวน้ำ การอนุรักษ์ การก่อให้เกิดการกระจายรายได้ท้องถิ่น การท่องเที่ยวมีลักษณะผสมผสานของการท่องเที่ยวทางเรือและทางบก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการท่องเที่ยวตามลำแม่น้ำโขงที่ควรเริ่มจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแต่ละเส้นทาง มีแนวทางการจัดการท่องเที่ยว ดังนี้

- เส้นทางเชียงแสน-จันทง
บริเวณบ้านเชียงราบและบ้านเชียงกอก
บริเวณบ้านวังพง
บริเวณบ้านหาดไม้
- เส้นทางเชียงทอง-หลวงพระบาง
บริเวณบ้านหาดไคร้
บ้านแก่งผาไค
บริเวณบ้านสร้างไผ
เกาะเข้มหาชีวิต
- เส้นทางเชียงคาน-สังคัม
บริเวณปากแม่น้ำเหือง
บริเวณบ้านคกไฟ
- เส้นทางสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ
บริเวณแก่งอาฮง
บริเวณหาดสีดา
- เส้นทางนครพนม-มุกดาหาร
บริเวณแก่งกระเบา
- เส้นทางโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงเตี๋ย
บริเวณแม่น้ำสองสี-ผาแต้ม
บริเวณคอนแดง
บริเวณสี่พันดอน-Kaoh Toum
บริเวณสตริงเตี๋ย

แนวทางดำเนินการ

- 1) ทำการสำรวจสภาพแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนด เพื่อประเมินสถานภาพขององค์ประกอบและความสัมพันธ์ทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น
- 2) เตรียมความพร้อมเพื่อการรองรับการท่องเที่ยว สำหรับด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดเขต (Zoning) เพื่อการอนุรักษ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดอบรมประชาชนในท้องถิ่น การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการตลาดเพื่อการคัดเลือกตลาดที่เหมาะสม
- 3) จัดให้มีองค์กรรองรับดำเนินการทั้งภาครัฐและประชาชนที่เกี่ยวข้อง
- 4) จัดให้มีระเบียบรองรับและการประชาสัมพันธ์

10. การพัฒนาอาชีพและการมีส่วนร่วมของประชาชน

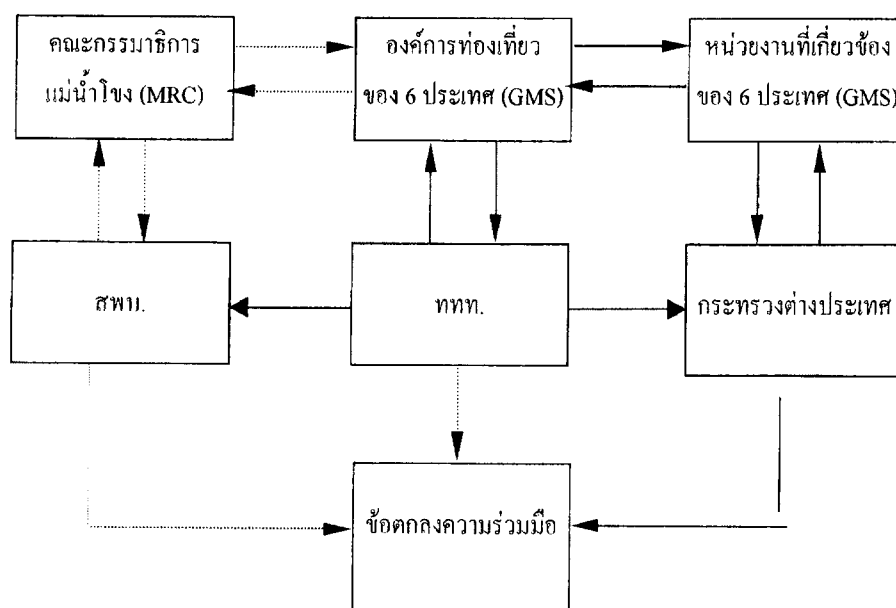
ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง เพื่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น ควรมีมาตรการดังนี้

- 1) มีแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของจังหวัด/แขวง เพื่อประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือกับการพัฒนาในสาขาอื่นๆ
- 2) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะมีกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น
- 3) การประกอบอาชีพให้บริการเรือนำเที่ยว ในเส้นทาง/จุด ที่เสนอเป็นการท่องเที่ยวโดยเรือขนาดเล็ก ประชาชนในท้องถิ่นสามารถประกอบอาชีพได้ อย่างไรก็ตามควรรักษาธรรมชาติจัดตั้งเป็นองค์กรเพื่อการควบคุมกันเองในการจัดบริการ
- 4) แรงงานในธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อให้การบริการเรือนำเที่ยวในแต่ละท้องถิ่นรักษาเอกลักษณ์ประจำถิ่น ในการส่งเสริมการลงทุนจึงควรวางข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการจ้างแรงงานในท้องถิ่น ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้เกิดการกระจายรายได้แต่ละท้องถิ่น อย่างไรก็ตามควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรแรงงานให้เหมาะสมที่จะเข้าสู่ภาคธุรกิจด้วย
- 5) การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพของราษฎร ได้แก่ การผลิตสินค้าที่ระลึก สินค้าพื้นเมือง และการทำเกษตรกรรม เพื่อป้องกันตลาดคาร์หรือร้านอาหาร

11. กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ

1) ความร่วมมือกับต่างประเทศ

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง ททท. จะมีบทบาทหน้าที่การประสานงานเพื่อให้กระบวนการพัฒนาเกิดขึ้น กระบวนการในการพัฒนาข้อตกลงความร่วมมือ ดังแสดงในรูปที่ 11-1 ดังนี้

รูปที่ 11-1 กระบวนการพัฒนาข้อตกลงความร่วมมือการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง

(1) ประสานงานกับองค์การท่องเที่ยวประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเจตนารมณ์รวมทั้งการปรึกษาหารือ ในขั้นตอนนี้ ททท. อาจใช้วิธีจัดประชุมร่วมกันระหว่างองค์การท่องเที่ยวของทั้ง 6 ประเทศ (GMS) พร้อมทั้งเสนอให้องค์การท่องเที่ยวของแต่ละประเทศนำไปปรึกษากับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศ สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำข้อตกลงบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง จึงควรผ่านองค์กรนี้ ซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง องค์กรนี้จะมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต

(2) ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพท.) เพื่อกำหนดเป็นนโยบายของประเทศในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง

(3) ประสานงานกับกระบวนการต่างประเทศเพื่อนำไปสู่การทำข้อตกลงระหว่างประเทศ

(4) การจัดตั้งองค์กรในระดับท้องถิ่น นอกจากความร่วมมือในระดับท้องถิ่นแขวงและจังหวัด ควรจัดให้มีองค์กรในรูปแบบคณะกรรมการรวมของประเทศที่เกี่ยวข้องในแต่ละเส้นทาง

เพื่อทำหน้าที่การประสานงาน อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การพัฒนาและร่วมมือ และการแก้ไขปัญหาขั้นต้น แขวงและจังหวัดที่เกี่ยวข้องในแต่ละเส้นทางมีดังนี้

- เส้นทางเชียงแสน-จิ่งหง
 - ไทย : จังหวัดเชียงราย
 - เมียนมาร์ : รัฐฉาน
 - สปป.ลาว : แขวงหลวงน้ำทา
แขวงบ่อแก้ว
 - มณฑลยูนนาน : เขตปกครองตนเองจิ่งหง
- เส้นทางเชียงของ-หลวงพระบาง
 - ไทย : จังหวัดเชียงราย
จังหวัดน่าน
 - สปป.ลาว : แขวงอุดมไชย
แขวงหลวงพระบาง
แขวงไชยบุรี
- เส้นทางเชียงคาน-สังคม
 - ไทย : จังหวัดเลย
จังหวัดหนองคาย
 - สปป.ลาว : แขวงเวียงจันทน์
- เส้นทางสะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ
 - ไทย : จังหวัดหนองคาย
 - สปป.ลาว : กำแพงนครเวียงจันทน์
แขวงบริคำไชย
- เส้นทางนครพนม-มุกดาหาร
 - ไทย : จังหวัดนครพนม
จังหวัดมุกดาหาร
 - สปป.ลาว : แขวงคำม่วน
แขวงสะหวันนะเขต
- เส้นทางโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงเตี๋ย
 - ไทย : จังหวัดอุบลราชธานี
 - สปป.ลาว : แขวงจำปาสัก
 - กัมพูชา : จังหวัดสตริงเตี๋ย
จังหวัดเพชรวิหาร

2) การประสานงานกับหน่วยงานภายในประเทศ

การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง ตามผลการศึกษาก็เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนั้น ททท. จึงควรทำหน้าที่ประสานงานเพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปตามขั้นตอน ดังนั้นจึงได้เสนอหน่วยงานและบทบาทหน้าที่ในกิจกรรมของโครงการ ดังนี้

(1) การประสานงานกับหน่วยราชการส่วนกลาง

(2) การประสานงานกับจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่โครงการ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี

3) ขั้นตอนการพัฒนา

การจัดขั้นตอนการพัฒนาแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังแสดงในตารางที่ 11-1 คือ

(1) ระยะเวลาเร่งด่วนเป็นขั้นตอนเตรียมการ มี 5 กิจกรรมหลัก คือ

- การพัฒนาความร่วมมือ
- ศึกษาความเหมาะสมโครงการ
- การประชุมสัมมนา
- การประสานงาน
- การจัดองค์การ/กฎหมาย/ข้อตกลง

ในขั้นนี้ควรได้มีการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง แต่ละช่วงให้มีความเหมาะสม เพื่อนำร่องการพัฒนาในช่วงต่อไป

(2) ระยะสั้น

จัดอยู่ในช่วงปีที่ 2-4 ของโครงการ ในขั้นนี้ควรได้มีการพัฒนาเส้นทางให้มีความพร้อมในการเดินเรือ การพัฒนาศูนย์กลางการท่องเที่ยวและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่จัดเป็นรีสอร์ท

(3) ระยะกลาง

จัดอยู่ในช่วงปีที่ 5-7 ของโครงการ มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบรีสอร์ทในเส้นทางที่มีความพร้อมด้านตลาด

(4) ระยะยาว

จัดอยู่ในช่วงปีที่ 8-10 ของโครงการ เน้นการจัดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเสริมกับการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ โครงการ Mekong World และพิพิธภัณฑ์การเดินเรือในแม่น้ำโขง

12. สรุปแผนงานโครงการ

แผนงานโครงการ ดังแสดงในตารางที่ 12-1

ตารางที่ 12-1 แผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง

เส้นทาง/แผนงาน	โครงการ	งบประมาณ	ระยะดำเนินการ (ปี)			
			1-3	4-8	9-15	
1) เชียงแสน-จันท	โครงสร้างพื้นฐาน	● ทำเรือท่องเที่ยว/ทำเทียบเรือ				
		<ul style="list-style-type: none"> - จันท - กะสันด้า - กวนหลย - เชียงราย/เชียงก - เมืองลย - บ้านพง - บ้านม่วง - สามเหลี่ยมทองคำ - เชียงแสน - บ้านหาดบ้าย 	*	✓		
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	<ul style="list-style-type: none"> ● ถนน <ul style="list-style-type: none"> - เชียงตุง-บ้านเชียงราย - เมืองลย-บ้านเชียงก - ทำขึ้นเหล็ก-บ้านพง - หัวทราย-บ้านม่วง (เลียบโขง) ● ทางอากาศ <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงยกระดับสนามบินเชียงตุงเป็นนานาชาติ ● ทางน้ำ <ul style="list-style-type: none"> - เส้นทางเดินเรือตลอดเส้นทาง - เรือท่องเที่ยว ● ความพร้อมของเมือง <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงยกระดับเมืองศูนย์กลางท่องเที่ยวทางเรือ 					
		● บ้านเชียงราย/เชียงก เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	**	✓		
		● บ้านหาดบ้ายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	*	✓		
		● บ้านวังพง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	*	✓		
		● ล่องโขงด้วยเรือยาง (สำรวจและส่งเสริมเส้นทาง)	*	✓		
		ศึกษาความเหมาะสม	● กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำในลำน้ำโขง	*	✓	
			● การเดินเรือในแม่น้ำโขง	*	✓	
		ส่งเสริมการลงทุน	<ul style="list-style-type: none"> ● ด้านที่พัก <ul style="list-style-type: none"> - ทำเรือกวนหลย - บ้านเชียงราย/เชียงก - บ้านวังพง ● ธุรกิจนันทนาการในแม่น้ำโขง ● การล่องโขงด้วยเรือ/แพยาง ● ศูนย์ธุรกิจท่องเที่ยวทางเรือ 	**	✓	
				**	✓	
				*	✓	
**	✓					
*	✓					
**	✓					

ตารางที่ 12-1 (ต่อ)

เส้นทาง/แผนงาน	โครงการ	งบประมาณ	ระยะดำเนินการ (ปี)		
			1-3	4-8	9-15
2) เชียงของ-หลวงพระบาง โครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> ● ท่าเรือท่องเที่ยว/ท่าเทียบเรือ <ul style="list-style-type: none"> - เชียงของ * - ห้วยทราย * - บ้านแก่งผาได * - ปากแบ่ง ** - ถ้ำตั้ง * - เกาะเจ้ามหาชีวิต * - บ้านสร้างไห * - หลวงพระบาง ** - บ้านจวน * ● ถนน <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงถนนเชียงแสน-เชียงของ ** - อุดมไชย-ปากแบ่ง *** - น้ำเงิน-ท่าช่วง *** ● ทางอากาศ <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงสนามบินหลวงพระบาง ระยะที่ 2 *** - ปรับปรุงสนามบินห้วยทราย *** ● ทางน้ำ <ul style="list-style-type: none"> - เส้นทางเดินเรือตลอดเส้นทาง ** - เรือท่องเที่ยว ** 				
	<ul style="list-style-type: none"> ● แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านแก่งผาได บ้านหาดไคร้ บ้านสร้างไห เกาะเจ้ามหาชีวิต ** ● อนุรักษ์แหล่งปลาบึก * ● อนุรักษ์บริเวณถ้ำตั้ง-ปากอุ * 				
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง * ● การเดินเรือในแม่น้ำโขง * 				
การศึกษาความเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ● ด่านที่พัก <ul style="list-style-type: none"> - ปากแบ่ง ** - เกาะเจ้ามหาชีวิต ** - เมืองหลวงพระบาง ** ● ธุรกิจนี้เที่ยว ** ● การล่องโขงด้วยเรือแพยาง * ● ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวปากแบ่ง * 				
ส่งเสริมการลงทุน					

ตารางที่ 12-1 (ต่อ)

เส้นทาง/แผนงาน	โครงการ	งบประมาณ	ระยะดำเนินการ (ปี)		
			1-3	4-8	9-15
3) เชียงคาน-กังคัม โครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> ● ทำเรือท่องเที่ยว/ท่าเทียบเรือ <ul style="list-style-type: none"> - ปากแม่น้ำเหือง * - เชียงคาน * - แก่งคุดคู้ * - บ้านคกไผ่ * ● ถนน <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงถนนเลียบริมโขง ** - เข้าถึงจุดท่องเที่ยวแก่งฟ้าและแก่งจันทน์ * ● ทางอากาศ <ul style="list-style-type: none"> - เปิดสายการบินจังหวัดเลย * ● ทางน้ำ <ul style="list-style-type: none"> - เส้นทางแก่งคุดคู้-ปากเหือง * - จุดท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง * 				
	<ul style="list-style-type: none"> ● แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณปากแม่น้ำเหืองและบ้านคกไผ่ ** ● จุดท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงและริมฝั่งบริเวณแก่งฟ้าแก่งจันทน์ และแก่งคุดคู้ * 				
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนากิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง 	*	✓		
การศึกษาความเหมาะสม การส่งเสริมการลงทุน	<ul style="list-style-type: none"> ● ด่านที่พัก <ul style="list-style-type: none"> - บ้านคกไผ่ * - อ.เชียงคาน ** ● รุรกิจนำเที่ยวในแม่น้ำโขง * ● การท่องเที่ยวด้วยเรือแพยาง * ● ศูนย์ธุรกิจการท่องเที่ยวเชียงคาน ** 			✓	
4) สะพานมิตรภาพ-บึงกาฬ โครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> ● ทำเรือท่องเที่ยว/ท่าเทียบ <ul style="list-style-type: none"> - สะพานมิตรภาพ * - ท่าเสด็จ * - บึงกาฬ * - ปากซัน * ● ถนน ปรับปรุงถนนเชื่อมโยง <ul style="list-style-type: none"> - เวียงจันทน์-ปากชม ** - หนองคาย-บึงกาฬ ** - ทางเข้าหาดสีดา และแก่งอาฮง ** ● ทางน้ำ <ul style="list-style-type: none"> - การเดินเรือตามจุดท่องเที่ยว * - เรือน้ำเที่ยว * 				

ตารางที่ 12-1 (ต่อ)

เส้นทาง/แผนงาน	โครงการ	งบประมาณ	ระยะดำเนินการ (ปี)			
			1-3	4-8	9-15	
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การศึกษาความเหมาะสม การส่งเสริมการลงทุน	● แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณอ่างและหาดสีดา	**	✓			
	● การพัฒนาที่พักทางน้ำในแม่น้ำโขง	*	✓			
	● ด้านที่พัก					
	- หาดสีดา	*	✓			
	- แก่งอาฮง	*	✓			
	- บึงกาฬ	**	✓			
	- ปากซัน	*	✓			
	● ธุรกิจนำเที่ยว	*	✓			
	5) นครพนม-มุกดาหาร โครงสร้างพื้นฐาน	● ทำเรือท่องเที่ยว/ทำเทียบเรือ				
		- นครพนม	*	✓		
		- บึงกาฬ	*	✓		
		- ปากซัน	*	✓		
		● ถนน				
		- ปรับปรุงถนนเลียบโขงบริเวณท่าแขก-สะหวันนะเขต	**		✓	
		- ปรับปรุงถนนนครพนม-มุกดาหาร	**	✓		
- ทางเข้าแก่งกระเบา		*	✓			
● ทางน้ำ						
- การเดินเรือในจุดท่องเที่ยว		*	✓			
- เรือนำเที่ยว	*	✓				
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาความเหมาะสม การส่งเสริมการลงทุน	● บริเวณแก่งกระเบาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	***		✓		
	● การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณแก่งกระเบา	*	✓			
	● ด้านที่พัก					
	- บริเวณแก่งกระเบาและท่าแขก	**		✓		
	● ธุรกิจนำเที่ยว	*	✓			
● การล่องน้ำโขงและล่องแพ/เรือยางบริเวณแก่งกระเบา	*	✓				
6) เส้นทางโขงเจียม - โขงฟอน-สตริงเตร็ง โครงสร้างพื้นฐาน	● ทำเรือท่องเที่ยว/ทำเทียบเรือ					
	- โขงเจียม	*	✓			
	- แม่น้ำตองสี	*	✓			
	- บ้านเวินบึก	*		✓		
	- บ้านสะพาย	*		✓		
	- ปากเซ	**	✓			
	- จำปาสัก	**	✓			
	- ดอนแดง	*		✓		
	- ดอนโขง	**	✓			

ตารางที่ 12-1 (ต่อ)

เส้นทาง/แผนงาน	โครงการ	งบประมาณ	ระยะดำเนินการ (ปี)		
			1-3	4-8	9-15
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	- Kaoh Toum	*		✓	
	- สตรีงเตี๋ย	**		✓	
	● ถนน				
	- ทางเข้าบ้านเวินบัก	**	✓		
	- ทางเข้าบ้านสะพาย	*		✓	
	- สายเลียบโขงปากเซ-โขงฟอน	***	✓		
	- Kaoh Toum - สตรีงเตี๋ย	***		✓	
	● อากาศ				
	- ปรับปรุงสนามบินปากเซและสนามบินคอนโจง	***		✓	
	● ทางน้ำ				
	- ปรับปรุงเส้นทางเดินเรือตลอดเส้นทาง	**	✓		
	- เรือนำเที่ยว	**	✓		
	● แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณแม่น้ำสองสี-ผาแต้ม คอนแดงที่พันดอน-Kaoh Toum และสตรีงเตี๋ย	**	✓		
	● Mekong World	***		✓	
	● ศูนย์กลางท่องเที่ยวทางเรือ	**	✓		
● พิพิธภัณฑ์การเดินเรือในแม่น้ำโขง	***		✓		
● เส้นทางรถไฟเก่า	***		✓		
● อนุรักษ์ปลาฆ่า (โสมาน้ำจืด)	**	✓			
● ศูนย์วัฒนธรรมคอนโจง	**	✓			
● การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโขงเจียม-โขงฟอน- สตรีงเตี๋ย	*	✓			
● พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำในแม่น้ำโขง	*	✓			
● ที่พัก					
- โขงเจียม ปากเซ จำปาศักดิ์ พันดอน สตรีงเตี๋ย	**	✓	✓		
● ธุรกิจนำเที่ยว	**	✓			
● เรือนำเที่ยว	**	✓			
● โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว Mekong Word ศูนย์กลาง ท่องเที่ยวทางเรือ พิพิธภัณฑ์เรือ เส้นทางรถไฟเก่า ศูนย์วัฒนธรรมคอนโจง	***	✓	✓	✓	

หมายเหตุ งบประมาณ * โครงการขนาดเล็กไม่เกิน 1 ล้านบาทหรือสหรัฐ
 ** โครงการขนาดกลางไม่เกิน 2-5 ล้านบาทหรือสหรัฐ
 *** โครงการขนาดใหญ่ไม่สามารรถระบุขนาดการลงทุน

13. ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงจะเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ได้ต้องมีความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องใช้ระยะเวลา ดังนั้น ในการดำเนินการพัฒนาจึงควรกำหนดขั้นตอนโดยเริ่มจากการท่องเที่ยวบริเวณชายแดนและพัฒนาไปสู่แนวทางการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกันในเขตอนุภูมิภาค ซึ่งการท่องเที่ยวจะพัฒนาเป็นแบบ Net Work and Circuit

ข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์จากการใช้แม่น้ำโขงด้านการท่องเที่ยวข้างต้น มีดังนี้

- 1) ควรวางนโยบายให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมและสนับสนุนภาคเอกชนที่ดำเนินการอยู่ให้ประสบความสำเร็จ
- 2) ส่งเสริมและดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในเส้นทางระหว่าง 2 ประเทศ และกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ ควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว/เรือยาง และกีฬาทางน้ำที่จะเป็นรูปแบบให้มีในเส้นทางอื่นต่อไป
- 3) การเตรียมการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ได้แก่ การทำความตกลงร่วมมือระหว่างประเทศ และการจัดตั้งองค์กรขึ้นมารองรับในการดำเนินการ โดย ททท. ควรให้ความสำคัญจัดตั้งคณะทำงานขึ้นรองรับดำเนินการในรูปคณะกรรมการ
- 4) การส่งเสริมการพัฒนาและการท่องเที่ยวในเส้นทางเลียบบแม่น้ำโขง ซึ่งจะทำให้เกิดความตื่นตัวของตลาดและผู้ลงทุน ทำให้การท่องเที่ยวในบริเวณแม่น้ำโขงขยายตัวขึ้น
- 5) การนำผลการศึกษาเผยแพร่สู่ระบบจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย เพื่อการเตรียมจัดตั้งงบประมาณพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

9390

กองบริการที่ปรึกษา
ศูนย์บริการวิชาการ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

196 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

โทร. (02) 5795515, 5790160, 5791121 ต่อ 4405 - 4408

โทรสาร (02) 5795515, 5790160 ต่อ 4405 , (02) 5614771

E-mail : tistcsd@ksc.th.com

910.4

สถาบ

ล.2 ฉ.2

ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยฯ

BT9390

โครงการการศึกษาเพื่อ